Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1.50 šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXIX. Celovec, petek, 11. januar 1974 Štev. 2 (1641)

Vprašanje položaja narodnostnih manjšin je neločljiva prvina evropskega sodelovanja

Na tradicionalnem novoletnem sprejemu, ki se ga je v torek zvečer udeležilo več kot 700 predstavnikov političnega, kulturnega in gospodarskega življenja Koroške, med njimi tudi zastopniki slovenske narodnostne skupnosti, je deželni glavar Hans Sima kratko orisal mejnike in glavne uspehe deželne politike v minulih letih.

Med glavnimi težišči je navedel prizadevanja za razvoj dobrososedskih odnosov in v tej zvezi s posebno zavzetostjo govoril o politiki sprave in pomiritve med obema narodoma v deželi. Poudaril je, da pri tem ni šlo le za spoštovanje obveznosti iz državne pogodbe, marveč tudi za izpolnitev moralnih obveznosti, ki so stare že 50 let. Spomnil je na poskus rešitve vprašanja dvojezičnih napisov in dejal, da „ne bi hotel zamolčati globokega razočaranja spričo emocij in iz njih izvirajočih dogodkov, ki pomenijo nazadovanje v razvoju naše dežele, kajti sožitje obeh narodnostnih skupin na Koroškem smatram za poseben in odločilen pogoj za nadaljnji razvoj. Vendar upam, da se bo številnim drugim primerom strpne miselnosti Koroščev tudi tukaj pridružila uvidevnost in privedla do pozitivnega uspeha. Moj poziv velja torej vsem našim deželanom, da pokažejo razumevanje za politiko sprave in tako krepijo pripravljenost za sporazumevanje, ki edino more zagotoviti in utrditi mirno vzdušje v deželi."

Glede kompromisne rešitve je deželni glavar dejal, da jo je vedno smatral za pravilno in da je zdaj potrebno, pridobiti koroško prebivalstvo za takšno ali za podobne rešitve, za pomiritev dežele in za zagotovitev njenega mirnega razvoja. Pri tem je izrazil željo, da bi tudi v bodoče uspelo izogibati se vsemu, kar razdvaja in iskati tisto, kar združuje.

Podobno je deželni glavar tudi v novoletnem govoru v radiu naglasil, da je zagotovitev mirnega ozračja neodsvojljiva podlaga slehernega napredka naše domovine. Dejal je, da je izpolnjevanje obveznosti iz državne pogodbe do slovenske narodnostne skupnosti žal zbudilo emocije, ki so preprečile poskus rešitve, o katerem je slejkoprej prepričan, da je bil sprejemljiv za vse strani.

Posebej je deželni glavar poudaril, da so bile z državno pogodbo zavarovane tudi meje, še posebej pa koroška južna meja. **„Toda državna pogodba je naložila tudi obveznosti, pri čemer so za nas Koroščе posebno važne pravice, ki jih državna pogodba zagotavlja našim slovenskim deželanom. Zdaj moramo najti tudi moralno moč, da bomo te obveznosti izpolnili. Ta poziv ponovno naslavljam na nemško govorečo večino naše dežele. Hkrati pa apeliram tudi na slovensko manjšino, naj bo zmerna v svojih predstavah in ciljih."**

Velik poudarek manjšinskemu vprašanju pa je dal tudi predsednik izvršnega sveta SR Slovenije inž. Andrej Marinc v svoji novoletni izjavi za celovški radio. Ko je nakazal razvoj odnosov med sosednimi deželami, je menil, da bi bilo normalno, da v času, ko se v Evropi na osnovi ideje o miroljubnem reševanju odprtih vprašanj urejajo veliko bolj zapletena vprašanja, prispevamo tudi mi svoj nadaljnji pomembni delež h krepitvi miru. **Pri tem je poudaril, da je neločljiva prvina evropskega sodelovanja tudi vprašanje položaja narodnostnih manjšin, ki jim je treba zagotoviti neoviran narodnostni razvoj.**

„Žal pa moramo ugotoviti," je opozoril predsednik Marinc, „da so še vedno na delu sile, ki skušajo z najbolj reakcionarnih pozicij vnašati med naše narode duh nezaupanja in narodnostne nestrpnosti. Prav v preteklem letu smo bili priča neljubim dogodkom, ki dokazujejo, da ponovno dvigajo glave razne šovinistične, neonacistične in neofašistične sile, ki se izživljajo v gonji proti slovenski narodnostni manjšini, proti Jugoslaviji, pa tudi proti demokratičnim silam nasploh. To vzbuja ogorčenje pri naših ljudeh, še posebej, ker so v nas še tako živi spomini na težko preteklost."

Odnose med obema državama — je dejal predsednik Marinc — **pa prav tako obremenjuje neizpolnjevanje tistih mednarodnih obveznosti, ki so del državne pogodbe, s katero je bila obnovljena republika Avstrija ter drugih pogodb med obema državama. Jugoslavija je sicer posredovala odgovornim državnim činiteljem sosednih držav konkretne predloge, kako bi bilo treba uresničiti sprejete obveznosti; „vendar pa le-ti pri njih še niso naleteli na ustrezen odmev, ki bi nas prepričal o pripravljenosti, da z dobro voljo ter vzajemnimi napori uredimo še preostala nerešena vprašanja".**

Ob koncu je predsednik Marinc izrazil prepričanje, „da za nas, ki smo sosedje, pač ni druge poti, kot da nadaljujemo s prizadevanji za premagovanje še obstoječih ovir vsestranskemu razvoju odnosov naših držav in dežel, ki imajo tako mnogo skupnih interesov za mirno sožitje in vzajemno koristno sodelovanje".

LETOS V JUGOSLAVIJI:

Spremembe ustave in volitve

Politično življenje v Jugoslaviji bo letos zelo živahno, kajti izvedene bodo obsežne ustavne spremembe, potem pa bodo sledile volitve novih predstavništev vse od občin preko republik do zveze.

Po široki razpravi po vseh republikah je bilo te dni izoblikovano besedilo predloga nove zvezne ustave. O tem besedilu bo 22. januarja razpravljal zbor narodov, ki bo sprejeto besedilo potem poslal še drugim zborom zvezne skupščine, kjer bodo sklepi o ustavi sprejeti do konca tega meseca. V republiških in pokrajinskih skupščinah bodo predlog ustave SFRJ obravnavali v prvi polovici februarja, tako da bo nova ustava predvidoma razglašena sredi prihodnjega meseca.

Z novo ustavo bo v Jugoslaviji namesto dosedanjega poslanskega sistema uveden delegatski sistem. Po razglasitvi ustave se bo začelo volilno gibanje. Najprej bodo izvedene volitve v občinske skupščine, kar je predvideno za prvi teden v aprilu; sredi aprila se bodo že konstituirale nove občinske skupščine. Takrat bodo tudi volitve delegatov v republiške in pokrajinske skupščine, ki se bodo konstituirale meseca maja, hkrati pa bodo izvoljeni delegati v skupščino SFRJ. Novoizvoljena skupščina SFRJ se bo sestala še pred 15. majem, najkasneje do 31. maja pa je predvidena še izvolitev predsedstva SFRJ in hkrati tudi članov zveznega izvršnega sveta.

Pohod XIV. divizije

prispeval k nacionalnemu ponosu stoletja zatiranega slovenskega naroda

Zadnjo soboto je bila v Ljubljani proslava 30-letnice legendarnega pohoda XIV. divizije na Štajersko in Koroško. Prireditve so se udeležili preživeli udeleženci takratnega res edinstvenega podviga slovenske partizanske edinice, pridružili pa so se jim tudi številni predstavniki družbeno-političnega življenja Slovenije.

O zgodovinskem pomenu pohoda XIV. divizije ter o revolucionarnih tradicijah in moralnih vrednotah narodnoosvobodilnega boja je kot odposlanec predsednika Tita govoril predsednik CK ZKS France Popit. „Zgodovinsko dejstvo je in bo ostalo — je poudaril — da je bila Štirinajsta divizija prva velika taktična partizanska enota, ki je tako daleč vdrla proti osrčju nemškega rajha, kot do tedaj še nobena partizanska enota ali enota zavezniške vojske." S tem je vsemu svetu dokazala neuničljivo moč osvobodilnega gibanja Jugoslavije; to je imelo velik vojaški in politični pomen in je prispevalo k zmanjšanju vojne sposobnosti Nemčije ter političnemu razkrajanju nacizma v tem delu Evrope.

„Štirinajsta je — kakor je dejal France Popit — izražala napor vse slovenske skupnosti, da pripravi severno Slovenijo za čas razpada nemškega nacističnega stroja, da uspešno konča popolno osvoboditev Štajerske in Koroške. Borci Štirinajste so z nesebičnim žrtvovanjem in premagovanjem nadčloveških naporov dokazali vrednost moralno-političnega dejavnika v boju in prispevali k nacionalnemu ponosu stoletja zatiranega slovenskega naroda. V bojih so ponovno izpričali, kakšne napore lahko premaga človek, če se bojuje za svojo zemljo, pravičnejši red in svobodo."

Govornik je ugotovil, da je vdor XIV. divizije na Štajersko napravil konec iluzijam okupatorja in reakcije, da jim je uspelo vsaj del slovenskega naroda izključiti iz njegovega celovitega revolucionarnega boja. Kajti „po prihodu XIV. divizije na Štajersko se je narodnoosvobodilno gibanje končno razvilo v vseh predelih Slovenije, tudi v vzhodni Sloveniji in na Koroškem."

Kdo je zgubil mero za objektivnost?

Tisti krogi na Koroškem, ki jim pravična rešitev življenjskih vprašanj slovenske narodnostne skupnosti nikakor ne gre v račun, so se v zadnjem času spet kar po vrsti oglašali ter znova pokazali, kako si zamišljajo „ureditev" manjšinske problematike in sploh odnosa med obema narodoma v deželi.

Kakor smo v našem listu že poročali, je te kroge spravila iz ravnotežja napoved deželnega glavarja Sime, da bo pri deželni vladi urejen poseben slovenski kulturni referat. Najprej se je oglasil Heimatdienst, potem je sledila ÖVP in končno se je pridružila še SPÖ na okrajnem zboru v Beljaku. To pa je bil šele „uvod", kajti sledil je združen nastop ÖVP in FPÖ v deželnem zboru, kjer sta skušali dobiti podporo socialistov, da bi izglasovali nezaupnico deželnemu glavarju. Ker to ni uspelo, je bila zadeva vsaj začasno odložena, ÖVP-FPÖ-jevska zahteva po razveljavitvi Simove napovedi pa izročena pododboru za manjšinska vprašanja.

S svojim nastopom v deželnem zboru in z „argumentacijami", ki jih je bilo tam slišati, sta desničarski stranki nazorno pokazali, za kaj jima gre: preprečiti sleherno rešitev v korist koroških Slovencev. Pravilnost te ugotovitve še zlasti potrjuje njuno sklicevanje na študijsko komisijo pri uradu zveznega kanclerja, ki je bila vendar ustanovljena posebej za vprašanja dvojezičnih napisov in torej z ustanovitvijo kulturnega referata pri deželni vladi res nima najmanjše zveze.

Ravno ta komisija, ki doslej še ni napravila niti koraka naprej in se je vse njeno enoletno razpravljanje vrtelo edinole okoli vprašanja ugotavljanja manjšine, pa je vedno tista, na katero se sklicujejo nemško-nacionalni krogi, kadar iščejo „argumente" za svoje napade na koroške Slovence in njihove pravice.

Tega „argumenta" se je poslužila tudi koroška FPÖ, ko je objavila posebno „sporočilo" v zvezi z zadnjimi Koroškimi kulturnimi dnevi v Celovcu. V svoji „zaskrbljenosti" vidi FPÖ nevarnost radikalizacije pri manjšini, vodstvu slovenske narodnostne skupnosti pa očita, da je zgubilo sleherno mero za objektivnost. Toda poglejmo, v čem vidi FPÖ vzrok za tako žaljive očitke in napade na predstavnike koroških Slovencev: z masivnimi zahtevami na Kulturnih dneh, kot so priznanje teritorialnega načela in odklonitev vsakršne oblike ugotavljanja manjšine, so ogroženi uspehi obeh komisij pri uradu zveznega kanclerja. Tako pravi FPÖ in to svojo „argumentacijo" še izpopolnjuje z zagotovilom, da ji ne gre za ničesar drugega, kot pa za enako pravico za obe narodnosti, „kdor pa zasleduje drugačne cilje, se postavlja proti naši skupni domovini in dokazuje, da ne misli na sporazumevanje".

Treba je priznati, da znajo gospodje stvari kar dobro zavijati. Vendar tudi to ne more napraviti črno za belo, kajti kdor govori o „ogroženi večini" na Koroškem, je pač sam kriv, če mu nihče več ne verjame. Ne nazadnje priča o tem tudi občutljivost FPÖ za izjave dr. Jamborja na podijski diskusiji ob zaključku zadnjih Koroških kulturnih dni.

Vsi prisrčno vabljeni na tradicionalni

23. Slovenski ples

ki bo v soboto 12. januarja 1974 s pričetkom ob 8. uri zvečer v prostorih Delavske zbornice v Celovcu.

Tokrat bosta za ples igrala znana in priljubljena

- **Plesni ansambel Francija Puharja** iz RTV Ljubljana s pevkama Majdo Sepe in Sonjo Gaberšček
- Narodnozabavni ansambel **„Dobri znanci"** s sestrami Potočnik

Vstopnice po 35 šil. v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih in v pisarni SPZ ter pri večerni blagajni.

Slovenska prosvetna zveza

Brez posebnih pravic

ni dejanske enakopravnosti manjšine

Pravna fakulteta v Sarajevu je prejšnji mesec priredila znanstveno zborovanje o rasnih, etničnih in narodnostnih manjšinah. Na zborovanju se je zbralo večje število jugoslovanskih strokovnjakov in znanstvenikov, ki se bavijo z narodnostnimi vprašanji ter so podali sintezo nekaterih notranje in mednarodno pravnih zaključkov. V prvem delu zborovanja so se bavili udeleženci z rešitvami, ki so prišle ali prihajajo do izraza v Jugoslaviji, v drugem delu pa je beseda tekla o mednarodnih vidikih narodno manjšinske problematike. Naslednje ugotovitve povzemamo po obširnem poročilu, ki ga je o sarajevskem zborovanju objavil v „Primorskem dnevniku" Karel Šiškovič.

Nihče od udeležencev — prisotni so bili tako znanstveniki večinskih narodov kot znanstveniki narodnosti Jugoslavije — ni izhajal iz stališč, ki bi kakor koli opominjala na paternalistične ali formalne oprijeme. Jugoslovanska stvarnost ni mnogonacionalna, marveč mnogonacionalna in mnogonarodnostna. V dobi administrativnega socializma se je — kakor je ugotovil profesor Rudolf Hok iz Novega Sada — pozabljalo na mnogonacionalnost, še bolj pa na mnogonarodnost. Tudi v dobi procesa likvidacije administrativnega socializma ni prišla popolnoma do izraza nacionalna in manjšinska zapletenost jugoslovanske stvarnosti in mnogokrat so se uveljavljali principi, ki so postavljali v ospredje enakopravnost narodov, medtem ko so ostajali v ozadju problemi narodnosti, ki pa predstavljajo znaten del jugoslovanskega prebivalstva.

Branislava Jojič se je spopadla s pojmovanjem, ki trdi, da predstavlja osvoboditev dela izpod kapitalističnih spon tudi izenačenje človeka kot pripadnika določene narodnosti. Poudarila je, da predstavlja izenačenje človeka kot pripadnika narodnosti, zlasti pa manjšinske narodnosti, dolg proces, ki še ni zaključen. Predvsem je napačno vzeti za sveto trditev, da postane proizvajalec kot gospodar lastne ekonomske in politične usode avtomatično tudi gospodar lastne narodnostne pripadnosti.

Še dalje je šel dr. Koča Jončič, ki je v razpravi naglasil, da je že pojem „zaščite" narodnosti protisloven in odraža stvarno nožnost podrejenega položaja. **Pri narodnostih je nujno ločiti načelne od konkretnih rešitev, formalno pravno normiranje od dejanskega stanja, zagotovljeno „zaščito" od konkretnih ukrepov, ki so lahko formalno korektni, dejansko pa predstavljajo novo ali drugačno obliko diskriminacije.**

Iz poročil in iz razprave izhaja, da se danes jugoslovanska družba spopada s konkretnimi rešitvami, ker so formalne rešitve utrjene in ne predstavljajo večjega problema. V tem smislu je profesor madžarske narodnosti Laszlo Rehak iz Subotice dejal, da ne gre za preučevanje stališč KPJ in ZKJ o narodnostnem vprašanju, čeprav je to še vedno važno in potrebno, marveč da gre za konkretno uresničevanje njenih načel, ki so bila marsikdaj pozabljena in pogostoma ponovno „odkrita".

Največja nevarnost v preučevanju narodnostnega vprašanja je v tem, da izenačujemo človečanske pravice s pravicami narodnosti. Značilnost človeka je v njegovi mnogostranosti. Kot človek ima pravico do osnovnih individualnih pravic, med katere spada prav gotovo tudi pravica do narodne pripadnosti. Za večinski narod je to lahko vse, čeprav ne vedno in ob vsaki priliki. **Za „manjšinca" to ne more biti nikoli vse. Kot pripadnik določene narodnostne manjšinske skupnosti potrebuje nekaj več kot človečanske pravice: potrebuje realno možnost, da je del specifičnega narodnostnega telesa in da mu nihče ne brani, da je del tega telesa. Specifične pravice, ki jih mora dobiti kot član kolektivnega narodnostnega telesa, ne morejo biti iste kot pravice „večine". Poleg pravic „večine" mora uživati tudi pravice, ki onemogočajo odpravo „manjšinskega telesa. V nasprotnem primeru mu bo vedno manjkalo to, kar je za „večino" samo ob sebi umevno in česar ni treba nikoli posebej poudarjati.**

V tem smislu — je menil Laszlo Rehak — se govori o pravicah „manjšine" do „privilegijev". **Dejansko pa to niso „privilegiji", temveč golo sredstvo za vsebinsko izenačenje pravic, kajti brez „privilegiranih pravic" ni dejanske, stvarne, vsebinske enakopravnosti manjšine.**

V treh poročilih je bilo govora tudi o manjšinah jugoslovanskih narodov v sosednih državah ter so Slovenci v Italiji, Slovenci in Hrvati v Avstriji, Slovenci, Srbi in Hrvati na Madžarskem, Srbi v Romuniji ter Makedonci v Bolgariji, Grčiji in Albaniji dobili v tej razpravi zelo častno in poudarjeno mesto. Morda je bilo celo zaznati, da so posamezni referenti mnogo bolje poznali stvarne razmere, v katerih živijo Slovenci v Italiji ter Slovenci in Hrvati v Avstriji, kot pa razmere ostalih manjšin jugoslovanskih narodov. **Prevladal je vtis, da so polemični sunki, ki prihajajo marsikdaj na dan v zamejstvu zaradi domnevnega „pomanjkanja zanimanja" do zamejskih Slovencev v drugih republikah Jugoslavije, v marsičem iz trte izviti in politično zlonamerni.**

Več poročil se je bavilo z Zvezo narodov, z Organizacijo združenih narodov in z mednarodnimi pogodbami, pri čemer je prevladalo mnenje, da mednarodno pravo ni dobilo oblik in instrumentov, ki bi v resnici zaščitili manjšine. Koča Jončič pa je v svojem poročilu posebej opozoril, **da je učinkovitost mednarodnih dokumentov odvisna od dobre ali slabe volje držav-podpisnic, ki se lahko na najrazličnejše načine izognejo uresničevanju mednarodnih obveznosti** (kakor npr. Avstrija glede člena 7 — op. ured.).

Na splošno je bil zaključek zborovanja v tem, da Jugoslavija spoštuje vse listine OZN. V resnici je Jugoslavija že izšla iz okvira teh listin, kjer je položaj narodnosti uredila teoretično in v veliki meri tudi praktično na novi osnovi, to je na podlagi načela, da se morajo „manjšine" počutiti v Jugoslaviji kot doma in jim ne sme manjkati nobena pravica, ki bi jo uživale v matični domovini. **Zaradi tega ima Jugoslavija večjo moralno politično silo, ko se tako na mednarodni kot na meddržavni ravni zavzema za vsestransko rešitev manjšinskih vprašanj v svetu, še posebej pa za manjšine vsakega posameznega naroda Jugoslavije v soseščini.**

Lov na nalepko

Od ponedeljka 14. januarja naprej mora imeti v Avstriji vsak osebni avtomobil posebno nalepko, iz katere mora biti razvidno, kateri dan v tednu voznik ne bo uporabljal svojega vozila. S tem „prostovoljnim dnevom brez avtomobila" naj bi pomagali varčevati z gorivom.

Uvedba te omejitve pa je sprožila pravi lov na posebno nalepko s črko „S", to je uradno dovoljenje, ki lastniku daje pravico, da svoj avtomobil še naprej lahko uporablja vsak dan v tednu. Ta lov na posebno nalepko se je razvil v „prestižno gibanje", značilno za avstrijsko mentaliteto: če hočeš kaj veljati, moraš imeti nalepko „S". In tako v teh dneh tisoči avtomobilistov stojijo v dolgih vrstah na pristojnih uradih, kjer izstavljajo dovoljenja za uradno nalepko „S".

Že v prvih dneh tega tedna je prišlo do pravega navala na te urade. Samo na Koroškem so ugotovili na tisoče oseb, ki so zaprosile za omenjeno nalepko. Dobra polovica od njih je našla pri uradnikih razumevanje, drugim menda ni uspelo, da bi bili s svojimi argumenti dovolj prepričljivi; morali se bodo odločiti za „svoj" dan v tednu, ko avtomobila ne bodo uporabljali.

Nalepke za posamezne dneve v tednu nosijo naslednje označbe: MO, DI, MI, DO, FR, SA in SO. Ko se voznik odloči, kateri dan v tednu svojega vozila ne bo uporabljal, nalepi ustrezno nalepko na notranjo stran vetrobranskega stekla, poleg tega pa zapiše ta dan tudi še na prvo stran prometnega dovoljenja (Zulassungsschein). Za kršitve predpisa o „dnevu brez avtomobila" so predvidene stroge kazni.

Kdor misli — in seveda tudi lahko dokaže — da svojega avtomobila ne more pogrešati niti en dan v tednu, ima možnost, da zaprosi za izjemno dovoljenje, in sicer pri pristojnem okrajnem glavarstvu oziroma v mestih pri magistratih. V ta namen mora izpolniti poseben formular in nanj nalepiti kolek za 15 šilingov; priložiti mora potrdilo, da potrebuje svoj avtomobil vsak dan v tednu; tudi to potrdilo mora biti kolkovano s 15 šilingi; končno pa je za dovoljenje in za uradno nalepko „S" treba plačati še 30 šilingov upravne takse.

Od prihodnjega tedna naprej bodo torej avtomobili in njihovi vozniki uvrščeni v nove kategorije — po posameznih dnevih v tednu in še posebej v tiste, ki se bodo bolj ali manj upravičeno lahko „ponašali" z nalepko „S". V kolikšni meri bo ta ureditev res prispevala k varčevanju pri porabi bencina, pa bo pokazala šele prihodnost. Vsekakor so tudi v Avstriji že v teku priprave za uvedbo racioniranja goriv.

Avstrija in Jugoslavija

sta sklenili sporazum o preprečevanju dvojnega obdavčenja

Po izredno naglih pogajanjih, ki so potekala v duhu obojestranskega razumevanja, sta Avstrija in Jugoslavija sklenili sporazum, s katerim bodo v prihodnje preprečevali dvojno obdavčenje. Dejstvo, da so tako naglo in gladko prišli do soglasja, ocenjujejo kot dokaz, da sta takšen sporazum obe strani želeli in ga v okviru čedalje bolj intenzivnega gospodarskega sodelovanja tudi potrebujeta.

Sklenjeni sporazum vsebuje predvsem načelo, da je vsaka fizična ali pravna oseba dolžna plačati davek le v eni državi podpisnici sporazuma, pa naj bo to davek na premoženje, na dohodek, na zaposlitev, na patente itd., torej na vse vrste dohodka. V sporazumu so vsi pojmi podrobno opisani, tako da ne more priti do napačnega tolmačenja posameznih točk.

Sporazum bo velikega pomena za jugoslovanska podjetja, ki delajo v Avstriji. Doslej so morala plačevati nekatere davke, katerih bodo v bodoče oproščena, ker plačujejo ustrezne dajatve že v Jugoslaviji. Podobno je v sporazumu rešen problem podjetij, ki sodelujejo v drugi državi podpisnici z vlaganjem kapitala, kajti tudi v takih primerih je bilo doslej treba plačevati nekatere davke dvakrat.

Obratno pa bo dobiček takšnih podjetij v bodoče lahko obdavčen le v tisti državi, v kateri opravlja podjetje pridobitveno dejavnost. To velja tudi za podružnice takih podjetij ter za skupna vlaganja. Dohodek brodarskih in letalskih družb bo na podlagi sporazuma obdavčen le v tisti državi, kjer je poslovno vodstvo takega podjetja.

Pomembno je nadalje določilo, ki predpisuje, da se delnice tujega delničarja, ki sodeluje pri vlaganju kapitala, lahko obdavčijo le v tisti državi, kjer je družba. To pomeni, da na primer delničarji avstrijskega podjetja Semperit ne bodo plačevali davka v Jugoslaviji, kjer je ta firma udeležena pri tovarni Sava v Kranju, temveč samo v Avstriji, kjer je sedež družbe Semperit. Prav tako bodo pristojbine za licence obdavčene samo v državi, kjer je „lastnik", in ne v drugi državi, kjer je podjetje, ki je licenco kupilo. Pa tudi dohodek, ki izvira od prodaje nepremičnin, bo lahko obdavčen le v tisti državi, kjer so te nepremičnine.

Ne nazadnje pa je v sporazumu zanimiva tudi še določba, ki ne dovoljuje višjega obdavčenja pravne ali fizične osebe v eni državi podpisnici, kot velja v drugi državi podpisnici, katere državljan je obdavčena oseba.

PO ŠIROKEM SVETU

WASHINGTON. — Ameriški obrambni minister James Schlesinger je v zadnjem času kar v dveh primerih „izdal", kako si Amerika predstavlja politiko nevmešavanja v notranje zadeve drugih držav. Po eni strani je zagrozil Vietnamcem z možnostjo ponovnih akcij ameriškega letalstva v Vietnamu, po drugi strani pa je z uporabo sile zagrozil tudi arabskim državam, če ne bi razveljavile sklepa o embargu na izvoz nafte. Hanoiski radio je grožnjo ameriškega ministra ostro obsodil ter poudaril, da predstavlja njegova izjava „zelo resno kršenje duha in črke pariškega sporazuma" ter dodal, da je to „predrzna grožnja vietnamskemu ljudstvu in javnemu mnenju vsega sveta".

TEL AVIV. — Židovski almanah „Ameriški židovski letopis" navaja podatke, o tem, koliko Židov živi na svetu. Vseh skupaj jih je po teh podatkih 14,370.650, od tega 51 odstotkov v Ameriki. Samo v ZDA živi 5,150.000 Židov, v Izraelu 2,723.000, v Sovjetski zvezi 2,687.000, v Franciji 550 tisoč, v Argentini 500.000, v Veliki Britaniji 410.000, v Kanadi 305.000. V Evropi je 28 odstotkov celotnega števila Židov, v Izraelu 19 odstotkov, v Afriki 1,5 ter v Avstraliji in na Novi Zelandiji 1,5 odstotka. Pred drugo svetovno vojno je živelo na svetu več kot 16 milijonov Židov.

BUDIMPEŠTA. — Madžarska atomska elektrarna, ki jo gradijo ob Donavi pri mestu Paksu, bo v prvi fazi veljala 14 milijard forintov (okrog 400 milijonov dolarjev). Prva faza bo dokončana do leta 1980 in bo imela zmogljivost 880 megavatov. Zmogljivosti elektrarne se bodo do leta 1985 povečale na 2000 megavatov. Načrte in opremo za madžarsko atomsko elektrarno je zagotovila Sovjetska zveza.

MANAGUA. — Predsednik Nikaragua je sporočil, da bodo novo Managuo gradili na razvalinah starega mesta in da bo to mesto s širokimi, modernimi bulvarji. Načrte bodo izdelali mehiški arhitekti. Kakor znano, je Managuo razdejal potres konec decembra 1972. Takrat je bilo podrtih nad 70 odstotkov hiš, najmanj 10.000 ljudi pa je v razvalinah zgubilo življenje.

PARIZ. — Vodja delegacije začasne revolucionarne vlade Južnega Vietnama na pariških pogajanjih Nguyen van Hieu je izjavil, da se saigonski režim generala Thieuja leto dni po sklenitvi sporazuma o prenehanju vojne v Vietnamu usmerja v obnavljanje vojne. Sile revolucionarne armade bodo odgovorile na vsak vojaški udarec saigonskih sil, nimajo pa namena, da bi svoje akcije razširile čez okvir ozemlja, ki je pod nadzorstvom začasne revolucionarne vlade, je rekel Hieu.

BEOGRAD. — Jugoslavija bo letos sodelovala na skoraj 50 sejmih in razstavah po vsem svetu. Jugoslovanska podjetja bodo razstavljala na 12 mednarodnih sejmih in razstavah v socialističnih državah, na 21 sejmih in razstavah v zahodnih državah in na 14 sejemsko-razstavnih prireditvah v državah v razvoju. Poleg nastopanja v organizaciji gospodarske zbornice Jugoslavije bo več jugoslovanskih gospodarskih organizacij samostojno sodelovalo na mednarodnih sejmih.

MOSKVA. — Več kot 4000 knjig v skupni nakladi 150 milijonov izvodov bodo letos natisnile sovjetske založbe, ki so specializirane za leposlovno literaturo. Poleg del ruskih klasikov in sodobnih domačih avtorjev bodo sovjetski založniki objavili dela pisateljev iz 60 tujih držav. Prav tako bodo natisnili tudi dela, s katerimi bodo tuje bralce seznanili z deli sovjetskih avtorjev. Zunanjetrgovinsko podjetje „Mednarodna knjiga", ki vzdržuje zveze z založniki v 120 državah, bo organiziralo več kot sto velikih razstav v tujini. Sovjetska zveza bo sodelovala na 40 mednarodnih sejmih in razstavah. Letošnje leto bo v znamenju priprav za mednarodno razstavo knjig, ki bo leta 1975 v Moskvi.

TOKIO. — Na Japonskem se čedalje več mladih ljudi upira stari navadi, da jim kdo tretji izbere zakonskega druga. Anketa ministrstva za narodno zdravje in socialno skrbstvo je pokazala, da se je 63 odstotkov mladih parov poročilo iz ljubezni. Počasi izginja običaj, da ženinu izbirajo nevesto (in obratno) starši, sorodniki ali predstojniki v službi. Na podeželju velja ta navada še vedno za vsako drugo sklenjeno zakonsko zvezo.

LENINGRAD. — Sloviti leningrajski muzej Ermitaž, ki hrani okoli 2,5 milijona umetniških stvaritev in kulturnih spomenikov mnogih narodov iz raznih časov, obišče na leto okoli 3,5 milijona ljudi.

Tudi beneški Slovenci

izpričujejo nezlomljivo življenjsko silo

„Hočemo imeti pravice in dolžnosti, kot vsi ostali italijanski državljani in ne biti več izkoriščani," je poudaril govornik na tradicionalnem Dnevu emigranta, ki so ga minulo soboto priredila beneška društva v Čedadu. In je še opozoril: „Zares žalostno je, da 30 let po zlomu fašizma in njegove črne diktature ne uživamo v Benečiji tistih pravic, ki so zapisane v ustavi italijanske republike. Noben italijanski zakon nam ne prepoveduje, da moramo zatajiti samega sebe, svoj jezik in svojo kri, če hočemo biti pošteni italijanski državljani. Zato tudi ne moremo razumeti tistih krivih politikov, ki se že sto let trudijo spremeniti našo podobo. Zato pozivamo vse odgovorne dejavnike k obvezi, da uresničijo vse člene italijanske ustave in omogočijo Benečiji družbeni in narodni napredek."

Vsakoletni dan emigranta je za beneške Slovence praznik domače materinske besede ter pomeni zbiranje zavednih beneških Slovencev, da opozorijo javnost na neštete probleme svojih dolin in da se še bolj strnejo v skupnem boju za svoje pravice. Letos je bilo to srečanje še posebej v znamenju protesta proti nezaslišanemu ukrepu oblasti v Terski dolini, kjer so v očitnem nasprotju z ustavo in zakoni prepovedali pošolsko poučevanje slovenskega jezika. S tem dejanjem so tamkajšnje oblasti pokazale, da nočejo samo gospodarsko ampak tudi narodnostno smrt beneških Slovencev. In proti tej smrtni obsodbi so se beneški Slovenci odločno postavili skupaj z vso slovensko narodnostno skupnostjo v Italiji ter zahtevali, da se pošolsko poučevanje slovenščine ponovno dovoli in neovirano nadaljuje vse dokler jim ne bodo dali rednih slovenskih šol, do katerih imajo vso pravico.

Ugotovitev, ki jo je o tem dogodku zapisal Dino del Medico v Primorskem dnevniku, bi bila lahko zapisana tudi o naših koroških razmerah: Naravnost nezaslišano je, da otrokom, ki so se odzvali pouku slovenščine, pravijo, da slovenščina ni lep jezik, da je slovenščina politika ... To je sramotno za državo, ki se sklicuje na demokracijo!

In beneški Slovenci so zahtevali, da se mora to prenehati, da se podobne diskriminacije ne smejo nikoli več ponoviti Zahtevali so, da morajo državne in deželne oblasti ustvariti doma take pogoje, da se bodo spet lahko vrnili v svoje doline ter imeli v njih delo in kruh, uživali pa tudi svoje narodnostne pravice.

To svojo zahtevo so podkrepili z manifestativno izpovedjo zvestobe materini besedi in slovenski kulturi. V bogatem prosvetnem sporedu so nastopili pevci in recitatorji, v drugem delu pa se je predstavil ansambel Stalnega slovenskega gledališča iz Trsta. Najbolj ganljiv je bil nedvomno nastop mladih recitatorjev in pevcev iz raznih beneških vasi, torej tistih slovenskih otrok, katerim so z nezaslišanim ukrepom prepovedali celo pošolski pouk materinega jezika.

Ravno zato je bil letošnji Dan emigranta še posebno razveseljiv dokaz nezlomljive življenjske volje in sile beneških Slovencev. Pokazal je široko politično podporo prizadevanjem za narodni in gospodarski razvoj slovenske narodnostne skupnosti tudi v Videmski pokrajini. Zlasti pa je dokazal, da se kljub odsotnosti slovenščine v šolah mladi rod pod skrbnim vodstvom vzgaja v narodnem duhu ter se — kot v času fašizma — uči svojega materinega jezika izven šole.

V svojem boju za obstoj in razvoj pa so beneški Slovenci dobili tudi važno orožje: z novim letom je začel izhajati „Novi Matajur", ki je v prvi številki programatično poudaril, da hočejo beneški Slovenci napredovati v pridobivanju svojih pravic. V tem njihovem prizadevanju jim izražamo bratsko solidarnost tudi koroški Slovenci ter jim želimo mnogo uspehov v njihovem pravičnem boju za dosego pravic in vsestranske enakopravnosti.

„Mladi rod" je izšel

Z Bergovo sliko „Mož s konjem in sanmi" na prvi strani je izšla nova številka „Mladega roda", šolskega lista za koroško mladino, ki izhaja zdaj že 23. leto ter prinaša lep izbor zanimivega in poučnega branja za najmlajše, mlade in tudi starejše bralce.

Dva jubileja sta tokrat posebej omenjena. Pred 125. leti je umrl veliki slovenski pesnik France Prešeren, ki je s svojimi umotvori priboril slovenskemu narodu enakovredno in enakopravno mesto med kulturnimi narodi. Svojo 90-letnico pa bo obhajal ravnatelj v pokoju Franc Aichholzer, starosta slovenskih učiteljev na Koroškem ter pobudnik, ustanovitelj in prvi urednik „Mladega roda", katerega današnji sodelavci in bralci mu zato želijo, da bi ostal še dolgo čil in zdrav.

Sicer pa je v „Mladem rodu" še dolga vrsta najrazličnejših prispevkov, pri čemer lahko zapišemo, da se je število domačih avtorjev spet nekoliko povečalo, kar naj bi služilo kot zgled še marsikomu drugemu, ki bi po svojih sposobnostih lahko prav tako pomagal „kovati" čtivo za naš mladi naraščaj. S prisrčnimi ilustracijami pa je številko opremila Jelka Reichman.

„Mladi rod" lahko naročite pri naslovu: 9021 Klagenfurt-Celovec, poštni predal 45.

Naši umetniki

v nemški reviji

Literarna revija „AHA", ki izhaja priložnostno na Dunaju in prinaša predvsem prispevke mlajših književnikov, je posvetila zadnjo lanskoletno številko (4/5) povsem slovenski književnosti na Koroškem. V njej so zastopani: Janko Messner (z eno črtico iz zbirke „Skurne storije" ter spisom o odnosu do obeh jezikov v deželi), Florjan Lipuš (z odlokom iz romana „Zmote dijaka Tjaža" ter črtico „Stari Kitajci"), Andrej Kokot (z izborom pesmi) in Gustav Janusch (prav tako s pesniškim izborom), kratek esej o koroških Slovencih in njihovi literaturi je napisal v Mariboru rojeni Lev Detela (ki je — kakor piše v reviji — leta 1960 „emigriral" v Avstrijo in zdaj kot svoboden pisatelj živi na Nižjem Avstrijskem); prevode so poleg avtorjev samih oskrbeli še Hilde Bergner, Ina Jun Broda in Peter Kersche; kot slikovne priloge pa krasijo revijo reprodukcije del Valentina Omana, Zorke Weiss in Gustava Januscha.

Revijo „AHA" izdaja mladi avstrijski pesnik E. A. Richter, katerega je „Mladje" v predzadnji številki predstavilo tudi slovenski javnosti. Kot kritični avtor, ki hoče prenoviti in obnoviti družbeno zavest in jo progresivno usmeriti, se Richter poslužuje tudi določenih provokativnih literarnih načinov, je takrat zapisal o njem Lev Detela. Za miselnost, ki vlada v določenih krogih v Avstriji in posebej na Koroškem, je vsekakor dovolj „provokativno" že to, da je v svojo literarno revijo enakopravno in enakovredno uvrstil koroške slovenske umetnike.

Dve novi knjigi Helmuta Scharfa

Založba Eduard Kaiser v Celovcu je izdala ob koncu minulega leta prvi roman Helmuta Scharfa Der Mittelmäßige/Poprečnež. To je polemično-intelektualna proza z močnimi avtobiografskimi potezami.

Alfred Kreuzer, invalid iz druge svetovne vojne, ki se mu sanje o študiju arhitekture zaradi hitlerije niso uresničile, životari kot uradnik v neki pisarni deželne vlade. Tam mu je za predstojnika brutalni nasprotnik iz mladih dni in vojaške dobe, ki dobro ve, zakaj so mu zrasli komolci. (Tu se spomniš Scharfove kratke proze z grotesknimi elementi, ki je prevedena tudi v slovenščino: Der Mann ohne Ellbogen/Mož brez komolcev, Ljubljanski dnevnik, 1968, prev. J. M.) Alfred Kreuzer pa je tih upornik, ki se izpoveduje svojemu dnevniku. Po smrti stika njegova hči za temi zapiski in drugim dokaznim gradivom (protokoli, akti, izvidi), tudi za materinim, in sestavlja pravo, duhovno pravično podobo svojega očeta. Tako je roman pravzaprav okvirna zgodba in ima za dodatni naslov „Protokoli hčere". Alfred Kreuzer je namreč zelo skrivnostno prišel v kraj — na videz po nezgodi, očitno pa z nakano nasprotnika, ki se mora končno zaradi tega zagovarjati pri sodniji.

Tehnika Scharfovega pripovedovanja je umetno prepletena in človeku zbuja radovednost od strani do strani, še prav posebno zato, ker je tekst v bistvu panorama duhovnih in družbeno-političnih razmer naše koroške dežele, tragikomična podoba podkupljivosti in klečeplazništva uradnikov, samopašne smešnosti deželnih svetnikov in drugih politično-upravnih patronov. Resničnega avstrijskega provincialnega duha pa razodevajo njegovi neponovljivi koalicijski poskakovalci in skakači — Hüpfer und Springer. Naprej ti pomaga v tej obljubljeni deželi samo partijska knjižica, brez nje se pod nosom obrišeš.

Rahlo ironična in umirjena, skladna je ta Scharfova proza, v stilu spominjajoč na Thomasa Manna, po duševni stiski, ki jo avtor mojstrsko riše, pa na Kafko, na njegov grajski ambient. Orisi družbenih razpoloženjskih situacij so prav tako sveži, prepričljivi, ker so tankočutno psihološko poglobljeni. Posebno prizori iz avtorjevih mladih dni v sudetski deželi.

Glavna odlika knjige pa je njena protinacistična duhovna naravnava. Že zato dragoceno branje tudi za koroške Slovence, ki jim je avtor iskren prijatelj.

Prav to prijateljstvo, ki ga je Scharf izpričal še posebno v zadnjih dveh letih z neštetimi članki in razpravami v korist koroških Slovencev oz. njihovih pravic, uzakonjenih v sedmem členu avstrijske državne pogodbe, je nagradila Državna založba Slovenije s tem, da je izdala izbor njegovih pesniških zbirk v slovenskem prevodu: BESEDA KI BOSA POTUJE. Izbor je oskrbel in prikazal Scharfovo literarno delavnico v pravičnem eseju slovenski pesnik Jože Šmit, prevode oz. prepesnitve pa je priredil skupaj z Brankom Žužkom.

Vsebinsko je izbor razdeljen v štiri cikle: Beseda ki bosa potuje, Vojna in mir, Istrske impresije in Kot mrlič živeti. V prvem ciklu je znana Scharfova pesem Koroški Slovenec, v drugem — med istrskimi impresijami — Galebi nad ladjo „IVAN CANKAR", v zadnjem pa je — nam že iz Letnega poročila slovenske gimnazije znana — simbolična meditacija Pesnik s krampom, pomerjena na družbenem protestantu Michaelu Guttenbrunnerju, prav tako prijatelju zapostavljenih in zaničevanih koroških Slovencev.

Janko Messner

TONE SVETINA 210

UKANA

TRETJA KNJIGA

„Ne razumite me narobe. Kar se tega tiče, sem z vami, kot vsi ljudje. To se bo vse zgodilo. Toda v mislih imam vaš daljni program."

„Brezrazredno družbo, kajne?! Mi smo trdno prepričani, da bomo spremenili svet. Mi jemljemo z božjih ramen, na katera nakladate vi, odgovornost za zablode človeka, in jemljemo usodo v svoje roke. Mi ne pridigamo: ‚ne glej me, temveč me samo poslušaj!'"

„Ne razumemo se. Tudi pri nas so samo nekateri taki. Vera skuša človeku pomagati živeti in premagati strah pred smrtjo."

Vojko pa ni odnehal:

„Človek ima svojo usodo sam v svojih rokah. Bogovi so umrli in sedaj se poraja novi človek. Mi ga bomo ustvarili."

Župniku je skoraj vzelo sapo. Iz mladega fanta je dihal fanatičen žar hladne pameti brez sovraštva. Zato mu je odgovoril potrpežljivo:

„Sinko, ti si še mlad. Marsikaj boš še skusil. O tem, kar danes misliš, da je prav, boš morda že jutri ugotovil, da je narobe. Tudi med vami so že ljudje in še več jih bo, ki bodo govorili eno, delali pa drugo. Tudi take boste srečali, ki mislijo, da imajo vse prav, da lahko mislijo za vse druge. Nekateri bodo hoteli nekaj doseči hitro, drugi počasi. Eni si bodo nagrabili več, kot jim bi pripadalo, in bodo poznali samo svoje pravice, ne bodo pa se zmenili za svoje dolžnosti ... Pa pustiva to. Vprašam vas samo, kaj boste dali ljudem v zameno za boga, če jim ga jemljete?"

„Delo jim bomo dali in vse tisto, česar sedaj nimajo," se je oglasil Boris. „Za enako delo enako plačilo! Ne bomo jim jemali boga in ne vsiljevali nazorov. Vsak naj misli, kar hoče."

Zapletli so se v pogovor, v katerem sta Vojko in Boris spravljala v zadrego župnika in župnik njiju. Marko pa se je krohotal vsem trem. Župnik jim je napravil ganljivo pridigo o bogu in njegovi neskončni milosti. Ko je končal, ga je Vojko vprašal:

„Ali verujete, da je bog vsemogočen?"

„Seveda verujem."

„Kaj mislite, ali lahko ustvari tako težak kamen, da ga sam ne bi mogel dvigniti? Ali palico z enim koncem?"

Marko se je zmagoslavno zakrohotal. To vprašanje je bil Vojko zastavil katehetu v gimnaziji. Naščuval ga je bil sosed, študent prava, ki se je takrat ukvarjal z revolucijo; preden pa se je začelo, so ga neznanci pahnili z vlaka in je mrtev obležal ob progi. Ob vprašanju je katehet, fanatik Katoliške akcije, zardel, ga poklical pred tablo, ga zgrabil za vrat in treščil ob klavir. Potem je med smehom dijakov zapustil razred.

Tudi vaški župnik ni bil pripravljen na odgovor. Zato je Vojko dodal:

„Ali je res, kar piše v svetem pismu, da brez božje volje ne pade niti las z glave?"

Župnik je postal previdnejši. Marko se je veselo režal, kazal orumenele zobe in nalival žganico. Župnik se je izgovarjal, da ne smemo vsega, kar piše v svetem pismu, vzeti dobesedno.

„Poslušajte, če bi bilo res, kar trdijo mnogi, potem bog uničuje svet in človeka."

Moža so spravili v težave, kakršnih ni bil vajen pri svojih hribovskih vernikih. Ko je njihov zanimivi pogovor dosegel vrhunec, je prišel Marko z besedo na dan, kot bi vrgel as na mizo.

„Dragi prijatelj," je dejal župniku, „zdaj se primi za stol ali za mizo, da ne boš padel vznak, ko ti bom povedal, zakaj smo prišli."

Župnik se je začudil.

„Ničesar nimam na vesti. Ne vem, zakaj bi prišli. Tudi dati vam ne morem nič, ker me redijo kmetje. Vsi živimo od iste bere. Vi, goščarji, in mi, župniki."

„Mi smo prišli ubit tvojo skledo."

„Zdaj pa sploh ne razumem, Marko."

„No, ti bom pa povedal po domače: cerkev bomo podrli."

Župnik je prebledel in vsa dobra volja mu je izginila z obraza, kot bi jo odplaknil hladen dež.

„Ne šalite se z mano. To je preresna zadeva." Pogledal je vse tri po vrsti.

Marko je sklenil roke in začel pomirjevati. Dejal je, da bi radi prišli v vas belogardisti in ustanovili postojanko. Župniku je bilo kot samotnemu popotniku v puščavi, ko mu pogine konj. Sama praznina in žeja ... Kaj bo počel brez cerkve? „Ali naj mašujem pod smrekami?" je vprašal Marka.

„Bog je na nebu, ne pa v zidovih, ali ne?" je dejal Marko.

Župnikova zgovornost in prijaznost sta splahneli. Zdaj je samo prosil v svojem imenu in v imenu vseh tistih kmetov, ki so imeli fante v hosti in ki so dajali brigadam hrano. Nič ni pomagalo, ko mu je Marko slikal grozo napada: če

„Domen“ na Radišah

„Domen, nezakonski sin očeta Nevemkaterega, jemlje poštenega moža pošteno hčer.“ — Kakor v originalni Jurčičevi povesti, tako je tudi v istoimenski igri, ki jo je za slovenske ljudske odre priredil Peter Marnc, sprožil plaz grozno-tragičnih dogodkov, kateri so vsekakor že dolgo pretili nad glavami prizadetih oseb. A ta povest ni zgolj Jurčičeva izmišljotina. Ni sicer nujno, da je kdajkoli in kjerkoli bil enak potek dogodkov. Vsakomur, kdor le nekoliko pozna zgodovino našega naroda, pa je znano, da so bili tako in še bolj tragični dogodki v življenju naših preprostih kmečkih ljudi še pred dvemi stoletji in manj na dnevnem redu.

Janko Tolmajer, p. d. Poderšnik iz Sp. Rut, je kot preprost a izredno načitan in izobražen kmet izrabil odmor med nedeljsko uprizoritvijo omenjene igre na Radišah, da je navzočim na razumljiv način skušal razložiti zgodovinsko okolje in dogodke ob in v igri „Domen“. Pripovedoval je o igračkanju vaških mogotcev z revnimi in nedolžnimi dekleti, o sadovih takih „ljubezni“, o usodi nezakonskih mater, o trpkem življenju pankrtov, o vlogi grajskih biričev na vasi, o tlaki in dajatvah za zemljiško gospodo, o pobiranju vojakov in še o marsičem. Tolmajer tudi ni pozabil pripomniti, da so bili zemljiški gospodje po večini Nemci in tako je prepad med Nemcem in Slovencem rasel posebno še zaradi ogromnih socialnih razlik, ki so ob namernem izkoriščanju podložnikov venomer rasle.

To igro z res globoko vsebino in nemajhnim zgodovinskim pomenom so si torej izbrali igralci Slovenskega prosvetnega društva „Radiše“, da na primeren način otvorijo svoje jubilejno leto — 14. avgusta letos bo namreč radiško prosvetno društvo obhajalo 70-letnico svojega obstoja. Čeprav prireditev poprej ni bila posebno dobro razglašena, se je v nedeljo 6. januarja zbralo v dvorani pri cerkvi na Radišah mnogo ljudi, ne samo iz radiških vasi, temveč tudi iz drugih krajev na Gurah, v Rožu in v Podjuni. Očividno je bilo, da so radiški igralci z režiserjem na čelu priljubljeni in ugledni ne samo pri domačinih temveč tudi drugod. Zato tudi ni čudno, ako so se igralci že v prvih prizorih postavili na odrskih deskah dokaj sigurno in samozavestno.

Nužej Wieser je iz zadnjega časa kot „lovski tat“ in kot Iskender-beg še mnogim v živem spominu. Tokrat pa je dovršeno podal glavno vlogo, namreč vlogo preganjanega, a večkrat le tudi precej trmoglavega Domna. Očividno je, da počiva v Nužeju precejšen igralski talent in v kolikor ga primanjkuje, ga nadomesti z veliko vnemo in prizadevnostjo pri učenju svojih vlog.

Domnova ljubljena Anka je bila Ančka, namreč Ančka Lampichler. Tudi ona šteje med tiste igralce, na katerih trenutno sloni odrsko ustvarjanje radiškega prosvetnega društva. Z igranjem muk, katere ji je povzročila nesrečna ljubezen, je znala zbuditi globoko sočutje v vrstah gledalcev. Le njeno zdihovanje ob Domnovi smrti se je zdelo nekoliko predolgo in ne povsem prepričljivo, kajti Jurčič sam je v povesti napisal: Jurčeva Anka ni imela tako romantične ljubezni, da bi bila mogla iz srca peti staro našo narodno, ki pravi: „Čakala sem ga sedem let — sedem let pa ga še bom“. Ko se je Domen vrnil, je bila Anka namreč že zdavnaj poročena. — Vendar to ni bila igralkina napaka.

Ankinega očeta, uglednega kmeta in Domnovega gospodarja Jurca je igral Foltej Tolmajer. On je prav tako zelo dober igralec. Kakor že večkrat v preteklosti, je to dokazal tudi tokrat. Toda čeprav ima gosto brado, je v svoji vlogi morda le nekoliko premalo pokazal tiste kmečke grčavosti in zakrknjenosti na eni in suženjske poslušnosti napram graščaku Sovi na drugi strani.

Zahtevna, a dobro podana je bila vloga graščaka Sove, Domnovega očeta, ki je svojega sina zatajil; ravno tako tudi vloga stare Mete, Domnove matere, katero je graščak z raznimi grožnjami silil k molku. Posebno dobro sta prišli do izraza kvaliteti obeh igralcev — namreč Lenije Lampichler in Nužeja Pisjaka, brez katerih na Radišah že dolgo ni bilo več igre — v prepiru med staro izgarano ženico in pogoltnim, skopim graščakom. Zelo posrečeno so bile podane tudi vloge vaških originalov, berača Urha s Kostela, cerkvenega orglarja in učitelja, gospoda Krševana in krojača Špilkinega Jožka, katere so igrali Andrej Lampichler, Stanko Wrulich in Hanzi Wieser.

Pravzaprav je odveč navajati vsako vlogo posebej, kajti razen malenkostnih pomanjkljivosti, katerim se pač amaterski igralci le težko izognejo, je vsak posameznik prispeval svoje k velikemu uspehu, katerega so igralci tokrat nedvomno doživeli. Poleg omenjenih so nastopili še Rupej Wrulich, Šimej in Tomi Ogris, Rudi in Erni Hribernik, Rupej Woschitz in Tomi Rogaunig. Posebno prikupen je bil prizor s predicami. Od gledalcev so zlasti stare ženice zelo pazljivo gledale na prste Marici Hribernik, Veroniki Lampichler in Miciki Thaler, še ne dvajsetletnim predicam, a pri njihovem delu niso mogle zaslediti nikake napake.

Če bodo igro še kdaj podali doma ali tudi kje drugje, pa ne bo narobe, če se še nekoliko razmišlja o sceni in o ženskih frizurah (moškim kostumom iz 18 stoletja namreč niso nikakor odgovarjale moderne frizure iz leta 1974). Končno naj bo ugotovljeno, da priletni, dolgoletni, vztrajni in požrtvovalni režiser Šiman Wrulich ni lahko ponosen le na svoje dobre igralce, marveč predvsem še na režisersko delo, ki ga je brez dvoma stalo mnogo večerov, ne samo ob vajah, temveč tudi ob pripravah in razmišljanju za tako uprizoritev „Domna“.

Boroveljski prosvetaši

so imeli družabno prireditev

V sredo 26. decembra minulega leta so se v Borovljah v gostilni „Pri pošti“ zbrali člani Slovenskega prosvetnega društva „Borovlje“. Prišlo pa je tudi mnogo prijateljev društva, tako da se je zbrala prijetna družba mladih in starejših ljudi.

Predsednik društva Andrej Wieser je navzoče pozdravil in jim želel vesele in zadovoljne praznike. V govoru, ki ga je ob tej priložnosti imel, je med drugim dejal: „Vsi narodi sveta si ob novoletnih praznikih želijo miru in medsebojnega spoštovanja. Zato želimo poštenim ljudem miru in možnosti vsestranskega razvoja, tako na gospodarskem, kulturnem, kakor tudi nacionalnem področju. Vse to želimo tudi nemško govorečim sodržavljanom. Ob tej priložnosti pa tudi pozivamo pravične, poštene in napredne Avstrijce, da zatrejo v lastnih vrstah vse temne, nazadnjaške in šovinistične sile. Te sile skušajo ljudi v naši domovini zavesti in zaslepiti ter na tak podel način izvajati nazadnjaško in izkoriščevalsko politiko.“ Ob zaključku je predsednik SPD „Borovlje“ poudaril, da bodo narodi sveta zadihali svobodno in enakopravno šele takrat, ko bo človeštvu uspelo izločiti in onemogočiti vse tiste sile, ki z demagoškim politikantstvom izkoriščajo narode sveta. Takrat tudi ne bo več govora o manjšinah in večinah. Ko so zavezniki leta 1955 podpisali avstrijsko državno pogodbo, je večina koroških Slovencev optimistično gledala v prihodnost. Danes pa vemo in čutimo, da nam je druga avstrijska republika dala bore malo. Vse premalo, da bi bili lahko zadovoljni s temi drobtinami. Nehote se vsiljuje vprašanje, ali avstrijska država sploh lahko da kaj več kot drobtine? Kljub temu bomo nadaljevali naš pravični boj. Zgodovina, ki smo jo prehodili, je lahko priča, da je naš boj pravičen in potreben. Pot, ki je še pred nami, pa bo pokazala, da naš boj ni bil zastonj.

Nato je slovenski občinski odbornik v boroveljski občini Poganitsch v kratkih besedah seznanil navzoče o dogajanjih v boroveljski občini. Sledila je prijetna družabna zabava ob zvokih harmonike. Boroveljski pevci pa so nam zapeli nekaj lepih domačih pesmi.

S. Š.

Umrl je naš rojak

dr. Matko Scharwitzl na Dunaju

Pretresla nas je žalostna vest, da je v 80. letu starosti na Dunaju umrl koroški rojak odvetnik v pokoju dr. Matko Scharwitzl. 27. decembra je prenehalo biti njegovo srce, minulo soboto pa smo ga pospremili na njegovi zadnji poti na centralno pokopališče na Dunaju.

Dr. Scharwitzl je bil rojen v Podravljah. Pravo je študiral v Ljubljani, Pragi in na Dunaju. Po končanih študijah in predpisani praksi je služboval v Langenloisu, pozneje pa se je za stalno nastanil na Dunaju v Otakringu. Dr. Scharwitzl je imel na Dunaju brata, ki je bil zobozdravnik. Oba zavedna Slovenca sta tudi v tujini ostala zvesta svojemu narodu. Vključila sta se v narodno delovanje na Dunaju, tako v Klubu koroških slovenskih akademikov, kot v Slovenskem krožku.

Po drugi svetovni vojni, leta 1946, to je v času, ko za napredni tednik Slovenski vestnik v Celovcu ni bilo prostora in ne mesta za tiskanje in izdajanje, je dr. Scharwitzl takoj in brez obotavljanja prevzel izdajateljstvo in založništvo lista ter mesto odgovornega urednika, kar je bilo v tistem času še posebno važno in težavno. Kot tak je fungiral dve leti.

Kljub zaposlenosti je dr. Scharwitzl stalno spremljal dogajanje na Koroškem. Tudi pozneje, ko je bil že v penziji, je rad prihajal na Koroško in dajal pripombe in nasvete. Dr. Scharwitzl je zastopal tudi interese koroških Slovencev pred sodiščem, zlasti v procesu, ki ga je vodil Hermann Mettnitz proti Slovenskemu vestniku v zvezi s člankom o dogodkih v času narodnoosvobodilnega boja na Komelju, kjer je bilo na nečloveški način trpinčenih in pobitih več partizanov.

Njegova smrt nas je globoko prizadela. Naš list je namesto venca prenakazal slovenskemu dijaškemu domu vsoto 500 šilingov. Pokojnika bomo ohranili v lepem spominu, svojcem pa izrekamo naše sožalje.

Občinska seja v Selah

Na zadnji občinski seji so pod predsedstvom župana Velika obravnavali in odobrili dodatni proračun za leto 1973 in soglasno sklenili občinski proračun za leto 1974 v višini 1,224.200 šilingov.

Dodatni proračun, ki izhaja iz večjih dohodkov občine, so porabili za financiranje novo kupljenega gasilskega avtomobila v Selah-Borovnica in za nabavo brezžične prenosne radijske postaje za gasilsko društvo Sele-Fara. Tako je občina ponovno pokazala, da ima veliko razumevanje za sodobno opremljanje obeh gasilskih društev v Selah.

Ena največjih pridobitev preteklega leta je bila vsekakor asfaltiranje cest. Domače prebivalstvo in tudi letoviščarji, ki radi prihajajo v Sele na počitnice, so pohvalili to pobudo občine. Posebna zahvala za uresničitev le-te velja referentu za občine v deželi, deželnemu glavarju Hansu Simi, ki je omogočil potrebna finančna sredstva.

Župan Velik je imel tokrat tudi prijetno nalogo, da je počastil dva zaslužna občinska odbornika — Georga Maka, ki je za dolgoletne zasluge v sindikalni dejavnosti dobil podeljeno častno srebrno značko in Jožefa Orožeja, ki je za zasluge za gasilstvo prejel bronasto častno značko. Obema odlikovancema se je v imenu odbora in občanov zahvalil za njune zasluge in jima iskreno čestital.

Ob zaključku seje sta se občinska odbornika Bergmann (ÖVP) in Hribernik (SPÖ) v imenu svojih frakcij zahvalila županu za prizadevanje v dobrobit občine, zlasti pa za njegovo pobudo, da so asfaltirali ceste. Izrazila sta željo, da bi plodno sodelovanje v občini nadaljevali tudi v bodoče.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

bo prišla brigada, bo zgorelo pol vasi z njim vred in kdo ve še koliko bo nesrečnih.

Župnik je odhitel v klet in prinesel žganja. Razgovor se je zavlekel pozno v noč. Boris in Vojko sta odšla in ju pustila, oba rdeča od pijače in od solz. Do jutra sta našla salomonsko rešitev: Marko je izvršil povelje, župniku pa je ostal kruh.

Marko je cerkvi odstrelil samo vrh zvonika, tako natančno, da se je zvrnil na livado in je cerkvena ladja ostala nepoškodovana. Na vprašanje, kaj sta se še pomenila z župnikom, je Marko dejal Vojku in Borisu: „To je vojna tajna.“

Položil je prst na usta in belo zavil oči.

16

Turobna sivina meglenih jezikov je polzela s pobočij gora kot lava bruhajočega vulkana. S svojo morečo enoličnostjo je zalila dolino. Nebo je izginilo v gmotah oblakov, ki so se gnetli kot čreda, pripravljena na zakol.

Majorju Wolfu je zdrsnil pogled z neba na tla, kjer je bilo štiriintrideset kupov sveže skopane prsti in prav toliko jam, ki so zevale kot lačna žrela nenasitnih živali. Ob njem je stal polkovnik Perst, tog kot leden steber, malo naprej pa v okameneli, ponosni drži oficirji njegovega štaba, poveljstva policije in drugih. Tu je bil tudi stotnik Vogt in še malo naprej major von Görn, poročnik Hartwick, v sredini pa predstavniki štaba za uničevanje band.

Postrojeni so bili v obliki podkve. Tam, kjer je bila podkev odprta, je na robu izkopanih jam ležalo štiriintrideset krst, pogrnjenih z rdečimi zastavami s črnim kljukastim križem. To so bili pripadniki policijskih esesovskih enot, ki so padli v zadnjih dneh v škofjeloškem hribovju v bojih s partizansko divizijo.

„Blagor njim, ki so jih našli in bodo deležni vsaj častnega pokopa, njihovi svojci pa bodo dobili obvestilo, kje ležijo njihove kosti. Mnogi drugi pa bodo strohneli v gozdovih in nikdar ne bo nihče vedel zanje, njihove kosti bo raznesla lačna zverjad,“ si je mislil major Wolf. Opazoval je vitke može častne straže. Obraze so imeli resne kot britev, niti trenili niso z očmi, ko jih je šibal leden veter z drobnimi kapljicami. Že tretje leto je na tem mestu prisostvoval mnogim pogrebom in komemoracijam. To je bilo pokopališče junakov na robu starega industrijskega mesta, kamor so z vseh štirih dolin vozili mrtve pripadnike policijskih enot, medtem ko so vojaške enote, ki so prišle od drugod ali so se tod ustavile, jemale svoje mrliče s seboj.

Leto za letom se je razširjala planjava belo črnih križev v obliki železnega križca časti, simbola, za katerega so v neštetih vojnah Nemčije umirali milijoni. Major Wolf ni maral pogrebov in žalostink. Pravzaprav ni maral ničesar, kar bi ga kakorkoli spominjalo na smrt. Preveč je bilo v njem življenja, želje po tveganju in pustolovskega duha, da bi se sprijaznil s tem, da bo moral tudi on nekoč umreti.

Črne jame, mastna zemlja in golo kamenje, preperele kosti, piš vetra in beli obrazi brez strasti — ves ta odvratni prizor mu je zbujal neprijetne občutke . . .

Besede govornika, ki je poveličeval junaštvo nemških vojakov, so bežale mimo njega kakor listje, ki ga je trgal veter.

„. . . Človek je rojen za smrt, življenje posameznika pripada samo veliki skupnosti . . .,“ je odmevalo po pokopališču.

Godba je zaigrala žalostinko. Melodija se je pogrezala v vodnjak njegove osamljene duše. Nenadoma je postal mehak in grenko mu je bilo pri srcu. Zorni kot njegovega pogleda je bila zastrta ravnina sivine, kjer so se v geometričnem redu vrstili križi in izginjali na obe strani v neskončne razsežnosti. Nekaj sto bi jih lahko naštel. In kdo ve, koliko trupel trohni po gozdovih?

„. . . Velika Nemčija, vračamo ti življenja, ki si nam jih dala. Naši grobovi so meja tvojih ozemelj; kjer smo sejali svojo kri, bodo naši sinovi želi pšenico zmage . . .“

Njegov duhovni pogled je otipaval brezno večnosti. In na robu, kjer se je začenjala praznota, so bile te besede brez pravega smisla. Za ideje blaznih ljudi brez potrebe ginejo milijoni. Črna računica črnih duš . . . Navadna utvara, slepilo . . . Kakšna tragikomedija za navaden rop! Nemčija bi lahko s svojo ekonomsko močjo, pametjo in pridnostjo reševala svet, namesto da ga spreminja v ruševine. Zakaj smo sprti z ljudmi, s katerimi bi lahko sodelovali? Življenjski prostor, dim v vetru, razkol osvajalnih duhov . . . Do neskončnosti se lahko narodi preganjajo z enega konca planeta na drugega, saj je zemlja okrogla!

V turobno sivino je zadonela pesem, ki ga je vedno ganila.

Deutschland, Vaterland, deine Söhne . . .
Du wirst bleiben Land, wir vergehen . . .

Grude prsti so zamolklo padale po krstah. Stisnilo ga je pri srcu in obšla ga je žalost, ko da pokopujejo vso Nemčijo. „Žalostno, toda resnično. Treba se bo sprijazniti s tem, da propadamo — sicer počasi, toda gotovo — in da si nihče ne upa tega povedati na glas. Toda — ali imajo voditelji prav ali ne? . . . Branil bo interese nemškega naroda, kot mu veleva vest, ne pa tako, kot mu naročajo nadrejeni! Sicer mora narod slej ali prej dojeti, kaj je prav in kaj je neumno. Živel bo naprej, tudi če Nemčija izgubi to vsiljeno vojno!“

„Usoda naroda ne leži le v njegovi lastni moči, kot je zapisal Moltke. Predvsem leži v njegovi pameti in v ob-

Novo leto smo pričakali

v naši slovenski planinski postojanki

Slovensko planinsko društvo v Celovcu je tudi letos priredilo tradicionalno silvestrovanje v svoji planinski postojanki „Koči nad Arihovo pečjo" na Bleščeči planini. Kljub izredno neugodnemu vremenu — popoldne leden dež, ki se je pozneje spremenil v sneg — se je v koči nabralo okrog 30 planink in planincev, ki so se ob glasovih harmonike zabavali s petjem in plesom skoro do jutra. Kočo so obiskali tudi nemško govoreči planinski prijatelji, s katerimi so slovenski planinci skovali pravo planinsko tovarištvo.

Pot na Bleščečo planino je bila tokrat zelo naporna, ker je bila popolnoma zledenela. Da bi bil „vzpon" na planino čim lažji, sta tovariša Miklavčič in Urbajs dan poprej nevarna ledena mesta zavarovala z vrvmi in speljala tudi novo varnejšo pot proti planini. Velika udeležba je dokazala, da se planinci zaradi vremena ne dajo ugnati v kozji rog; nasprotno, še z večjim veseljem so uživali tovariško razpoloženje v prijetno zakurjeni koči, medtem ko je zunaj pošteno snežilo in je veter zavijal okrog oglov. Točno ob polnoči so izstreljene rakete naznanjale prehod v novo leto 1974. Starosta slovenskih planincev na Koroškem, Jožko Miklavčič, je v imenu društva želel vsem navzočim in preko njih vsem ostalim planincem srečno in zadovoljno novo leto.

Kakor leto poprej, tako sta slovenske planince tudi tokrat obiskala predstavnika Planinske zveze Slovenije, tovariša Tone Bučar in Franjo Klojčnik, stara prijatelja slovenskih planincev na Koroškem. Poleg čestitk sta vsem navzočim planincem izročila darila — zemljevide Vzhodnih in Zahodnih Julijskih Alp v merilu 1:50.000 — z željo, da bi se večkrat srečali v tem čudovitem pogorju. Namen obiska obeh visokih planinskih funkcionarjev pa je bil tudi v tem, da sta podpredsedniku SPD Jožku Miklavčiču, ki je pred nedavnim (20. 12. 1973) obhajal svojo 75-letnico, predala za njegov praznik čudovito izdelano spominsko plaketo s posvetilom PZS. Vsi navzoči so bili Planinski zvezi Slovenije za to gesto zelo hvaležni, ker je tovariš Miklavčič to čast in priznanje dejansko zaslužil. Tovariš Miklavčič se je s solzami v očeh zahvalil za darilo in obljubil, da si bo tudi v bodoče prizadeval za dobrobit SPD v Celovcu in za utrjevanje medsebojnih bratskih odnosov s PZS.

Za zabavo v koči je skrbel harmonikaš in šaljivec Disinger, p. d. Režijev Primi iz Gorinčič. V hipu je znal ustvariti pravo veselo razpoloženje s plesom in petjem. Tudi Miklavčič je plesal in s tem dokazal, da ni samo odličen gornik, temveč tudi izreden plesalec, kar so potrdila vsa dekleta, ki so plesala z njim.

Pred odhodom s planine so vsi soglasno zagotovili, da bodo tudi prihodnjič obhajali silvestrovanje v prijazni slovenski planinski koči, ki jim je nudila toliko prijetnih in zadovoljnih ur.

OBVESTILO

Slovensko planinsko društvo v Celovcu obvešča svoje člane, da lahko dobijo ključ za planinsko postojanko „Kočo nad Arihovo pečjo" pri Jozeju Miklavčiču v Št. Janžu pri Št. Jakobu v Rožu ali pri Lubotu Urbajsu na Žopračah, Haydnweg 4, pri Vrbi.

Odbor

Slovensko planinsko društvo v Celovcu vabi na

PREDAVANJE Z BARVNIMI DIAPOZITIVI

o jugoslovanski alpinistični odpravi na Makalu v Himalaji. Predavanje bo v ponedeljek 14. januarja 1974 ob 19. uri v slovenskem dijaškem domu v Celovcu v Tarviser Straße.

Predava znani alpinist in vodja bivše himalajske odprave na Makalu, Aleš Kunaver.

Obisk tega predavanja bo pravo doživetje. Vabimo vse, da se ga udeležite.

Odbor

BILČOVS

Dolg sprevod pogrebcev se je v nedeljo 23. decembra vil iz Moščenice proti bilčovskemu pokopališču. Na zadnji poti so spremljali blago Lijnčijevo mater. Pred dobrima dvema mesecema sta z možem obhajala zlato poroko. Nihče takrat ni slutil, da bo tako hitro po življenjskem jubileju poklicana v večnost.

Pred petdesetimi leti (1923) se je iz rojstne hiše v Št. Janžu v Rožu primožila k Lijnčiju na Moščenici. Takrat niso bili brezskrbni časi. Trda povojna leta so od vsakega kmeta zahtevala nenehno delo in skromno ter varčno življenje. Kljub temu pa se rajna ni ustrašila postati kmetica, prijela je za težko delo in se odpovedala marsikaterim udobnostim. Z možem sta dobro gospodarila in njun dom dvignila v zgledno kmetijo. Rajna je že v mladih letih sodelovala v domačem prosvetnem društvu v Rožu, pozneje pa v našem prosvetnem društvu „Bilka", za katerega je imela vedno odprto srce in roke.

Resnično je z njo legla v grob mati, ne samo svojih otrok, ampak tudi nas vseh, saj žalujejo za njo domača hiša, sorodniki, sosedje in mnogi iz bližnje in daljne okolice, kar je prepričljivo pokazala velika udeležba pri pogrebu. Rajno mater bomo ohranili v častnem spominu.

Pogrebne obrede je vodil domači župnik Kassl ob spremstvu kaplana Kapusa. Župnik je rajnici posvetil lep poslovilni govor, domači pevci pa so na domu in ob odprtem grobu zapeli pesmi žalostinke. Pokojna je večkrat izrazila srčno željo, da bi jo potomstvo posnemalo v vseh ozirih in če se bo njena želja uresničila, bo to njen najlepši živi spomenik.

Svojcem in sorodnikom izrekamo globoko sožalje, pokojnici pa miren počitek v naši domači zemlji.

Plin iz Sibirije

bo služil tudi koroški industriji

Plinovod za zemeljski plin, ki ga bo Sovjetska zveza dobavljala Avstriji iz daljne Sibirije, je v glavnem dokončan in bo predvidoma meseca maja letos že v pogonu.

Dolžina novega transavstrijskega plinovoda skozi Koroško znaša 120 kilometrov in poteka od pogorja Golice (Koralpe) na štajersko-koroški meji pa do kraja Vrata (Thörl) ob italijanski državni meji. Na področju Celovca pri Žrelcu ima plinovod razdelilnik, preko katerega bodo dovajali zemeljski plin raznim koroškim industrijam. Posebna koroška družba za plin, ki je podrejena Kelag, je že zaključila načrtovanje mreže plinskih vodov na Koroškem. Kontingent zemeljskega plina za Avstrijo znaša 1,4 milijarde kubičnih metrov. Pred nedavnim pa je Avstrija dobila zagotovljenih še nadaljnjih 500 milijonov kubikov plina tako da ga bo skupno prejela skoro dve milijardi kubikov.

Koroška bo prejela plin iz dodatnega kontingenta, ki pa bo dražji. Medtem ko se bodo ostale zvezne dežele posluževale cen mešanega tarifa, torej cen cenejše glavne in dražje dodatne pošiljke, bo Koroška po vsej verjetnosti morala kalkulirati samo z dražjim dodatnim kontingentom plina, kar pa tudi ne bo tako tragično, ker je pomanjkanje energije zelo veliko. Slišijo se tudi glasovi, da bodo s plinom najprej začeli oskrbovati področje Beljaka in ne Celovca, kjer je razdelilnik oziroma „pipa" za potrebni zemeljski plin. Baje je prišlo med Kelag in celovškimi mestnimi podjetji do spora in se bo menda spet uresničil pregovor, ki pravi: kjer se prepirata dva, tam tretji dobiček ima.

TRIBUNA BRALCEV — TRIBUNA BRALCEV — TRIBUNA BRAI

V rubriki „Tribuna bralcev" objavljamo od časa do časa dopise, ki jih prejmemo za objavo v našem listu. Pri tem pa izrecno poudarjamo, da v posameznih prispevkih izraženo mnenje ni nujno tudi mnenje uredništva.

Uredništvo

„Staatstreue 1938"

Schon vor längerer Zeit stand in einer Kärntner Wochenzeitung, die sich „besonders" um eine Verständigung und den Abbau von Ressentiments bemüht, u. a. folgendes zu lesen: „Schon die geringste Abwehr (Anm. geringste ist gut!) unberechtigter und unbegründeter slowenischer Forderungen genügt, daß die ‚Slowenen' gezielte Lügen in alle Welt hinausposaunen. Dabei entpuppen sie sich als konzessionslose National-Kommunisten (wer: die christlichen Slowenen?), skrupellose Verleumder und haßerfüllte Chauvinisten." So schreibt das Blatt und zeigt sehr deutlich, was es zu einer Entspannung beizutragen gedenkt.

Dann heißt es weiter: „Sie sollen wissen (gemeint die Slowenen), daß auch die Mehrheit der Kärntner Bevölkerung weiß, wie die Staatstreue gewisser slowenischer Gruppen in der Vergangenheit ausgesehen hat" und bringt Auszüge aus dem Slovenski vestnik aus den Nachkriegsjahren. Natürlich weiß man, daß eine Gruppe der slowenischen Volksgruppe damals die Neigung zu einer Vereinigung mit dem Muttervolk pflegte, wie ja solche Erscheinungen besonders nach beendeten Kriegen, also bei Neubildung der Staaten bei allen Völkern auftraten. Aber man sehe nicht den Balken im Auge seines Bruders, bevor man nicht den Balken aus dem eigenen Auge entfernt hat (Bibelspruch), oder einfacher ausgedrückt: Man meide die Sonne, wenn man Butter auf dem Kopf hat.

Man sollte die Staatstreue der Vergangenheit besser in Schweigen hüllen, da es gerade 1938 mit der Staatstreue so eine Sache war und bekanntlich die Deutsch-Nationalen schon in den Zwanziger- und Dreißiger-Jahren die eifrigsten Verfechter des Anschlußgedanken an das Reich waren, also die Totengräber Österreichs! Deshalb kann man auch nur lächeln, wenn heute jemand jungen Kärntnern mangelndes Österreichbewußtsein vorwirft. Nimmt man hier nicht etwa daß Maß seiner eigenen Schuhe? Daher möge man doch zuerst das Österreichbewußtsein im deutschnationalen und slowenenfeindlichen Lager Kärntens untersuchen. Dort könnte es zutreffen, daß es zu stärken und zu fördern wäre!

Was die skrupellosen Verleumder und haßerfüllten Chauvinisten betrifft, so könnte man auch hier in deutschnationalen Kreisen zur Schule gehen und man hätte qualitative Lehrmeister. Was aber die „unberechtigten" und „unbegründeten" Forderungen der slowenischen Volksgruppe angeht, so fordert sie doch nur ihr verbrieftes Recht, welches ihr der Staatsvertrag und überhaupt die Menschenrechte als solche zusagen. Wenn man also das unberechtigt und unbegründet nennt, dann soll man gefälligst offen bekennen, daß man sehr wohl was gegen die Kärntner Slowenen hat und auch gegen die Erfüllung ihrer Rechte, und so dem Scheinbekenntnis zu den Menschenrechten ein Ende setzen!

Guttenbrunner Herbert
Köttmannsdorf

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

čutku za mero, je dodal. Nam, Nemcem ne preostaja moči. Pameti in srca pa nam primanjkuje. Saj ni čudno, ko je führer izgnal iz dežele ljudi, ki so velikani duha — zdaj se z njimi okoriščajo drugi narodi — oblast pa je prepustil obsedencem in fanatikom vseh vrst..."

Nesrečni nemški duh! Kaj je vse ustvaril in kaj uničil! Evropa je polna ravnin z belimi križi, razrušenih mest, mrtvih vasi in praznih duš pred velikim vprašanjem bodočnosti.

„...kadar gre za rešitev domovine, ni za nikogar nobene pravice, temveč samo dolžnosti...," je slišal govornikov glas.

Kakšne dolžnosti? je pomislil Wolf. Kdo pa ve, kaj je za narod koristno in kaj pogubno. Najbolje bi bilo, ko bi pobili polovico zalednih podgan, ki izkoriščajo strankine zveze, podijo ljudi v smrt in kot papagaji ponavljajo slaboumna gesla politikov.

Pesem je izzvenela v sivino, grenkoba pa je ostala.

O, Nemčija, kakšna razvalina postajaš! Kako klavrn brlog si! In kako lažna, navidezna je tvoja veličina...

Elitna četa policijskega polka TODT je stala pripravljena pod poveljstvom poročnika Böhnkeja, da izstreli častno salvo.

Wolf se je zazrl v Böhnkejev obraz. Polovico mu ga je prekrivala brazgotina. Razcefrala mu ga je mina. S plastično operacijo so rešili, kar se je dalo. Dopust mu je zasekal novo rano v dušo: ženska, ki ga je hodila obletavat tudi v te kraje, se ga je prestrašila, namesto da bi se ga razveselila. Zaroka se je razdrla v nekaj dneh. Med družinami je vzplamtelo sovraštvo, sprožil se je plaz očitkov. Ta bedna ženska ga je zapustila, ko je bil žrtvoval skoraj vse, in ga zavrgla kot ponošen površnik. Marsikaj je izvedel o njej. Privoščil si jo je vsak, kdor je utegnil — prijatelji so se šalili, da je šlo čeznjo vse razen ruskega tanka T 34.

Stopil je pred četo in poveljeval z ledenim glasom.

Trikrat je odjeknila salva pod sivi obok neba, ostro in strnjeno, kot bi sprožil en sam strel.

Major Wolf si je mislil: ko bi poročnik zaukazal, naj pomerijo v oficirski zbor in ubijejo vsakega četrtega, ne bi zagrešil nobene napake. Tu so vsi zbrani, okamneli v zadnji stopnji žalosti nad mrtvimi sotrpini. Poznal je vse. Zanje je vodil kartoteke. Kako lepe čednosti so se zbirale tam notri! Kakšno zanimanje za sočlovekal Trudijo se, da drug drugemu polnijo kartice, da so na tekočem o vseh, kako so se povampirili, odkar ni generala. Spomnil se je nanj. Mož mu je večkrat pisal in vedno je obetal čistko. Izvedla jo bosta takoj, ko se bo vrnil.

Odmev udarcev na bobne se je porazgubil v sivino neba. Plamen je zagorel v žari in grobovi so se zaprli. Gomile je pokrilo zelenje in cvetje, nanje je naletaval sneg.

V gručah so zapustili svet miru in tihote. Ko so se ob avtomobilih ustavili , se je polkovnik Perst obrnil k majorju von Görnu, ki mu je rdeči nos pod drobnimi pohlepnimi očmi posivel, in dejal:

„Če vidim to planjavo križev, mi zavre kri. Koliko najboljših naših so že ugonobili ti zlikovci! Malo več kot milijon jih je norcev, pa se upirajo kot stekli psi. Premehki smo," je očitajoče pogledal proti Wolfu.

Major von Görn je rezko dejal:

„Jaz bi požgal vse od kraja in pobil vse, ki se upirajo samo z besedico."

Odpeljali so se v oficirski klub garnizije. Redkokdaj so se dobili vsi, ki so vodili protipartizansko vojno v tej pokrajini. Major Wolf, ki v družbi nikoli ni pil in ne dosti govoril, je opazoval in poslušal. To je razbesnilo polkovnika Persta in majorja von Görna, ki sta se kot po navadi napila. Zaslutila sta priložnost, da se mu oddolžita za nevšečnosti, ki so prišle iz Berlina. Von Görn je vzel čašo žganja in jo dvignil pred Wolfom.

„Na zdravje, gospod major!... Vi, zaščitnik in ljubitelj Slovencev, teh mirnih, pohlevnih in delovnih ljudi, ki so držali pokonci en vogel stare Avstrije!... To pokopališče mi zbuja šele pravo predstavo o njihovi miroljubnosti. Ali veste, kako smo delali mi na Poljskem, v Ukrajini, v Bosni?"

„Ne pijem in ne dolgočasite me. Kako ste delali in kaj bi delali, me prav nič ne briga. Tam imate poveljnika," je zaokrenil glavo proti Perstu.

„O, hoho! Vi ste pa visoki?!... Ne ozirate se na mnenja svojih bojnih tovarišev".

„Na vaša že ne! S staro pametjo v žepu ni moč reševati novega in spremenjenega položaja. Če tega še ne veste, vam bo kmalu postalo jasno."

„Glejte no, gospod polkovnik, kakšne nasvete mi daje ta vaš uradnik! Če ne bi obhajali dneva mrtvih, bi ga naučil spodobnosti!"

Polkovnik Perst je majorja Wolfa kar prebadal z očmi. Zavohal je bil, da Wolf vsak dan močneje stiska obroč okoli njegovih interesov. Vedel je, da je odkril nekaj njegovih zvez z liberalnimi politiki zahodnjaškega kova, od katerih mu je curljala v lonček precejšnja korist v materialni obliki. Zato se ni maral odkrito spopasti z Wolfom. Rekel pa je:

„Vsak po svoje pojmuje spremenjeni položaj. In kar je bistveno, nekateri pojmujejo narobe. Nikoli nisem bil rokavičar. So pa ljudje, ki jih bo odnesel prvi vihar. Vidim jih že z zankami za vratom."

„Tako je, dragi poveljnik. Jaz sem tisti, ki bi jim jih z veseljem zategnil, ali še bolje: zbasal bi jih v vrečo in jih utopil v jezeru," je sikal von Görn.

Wolf se je prezirljivo nasmehnil in si prižgal cigaro.

„Vreča ali magnetna mina..." je dejal pomenljivo in

Prvi smuk Tineka-Skopuha

Ali poznate sosedovega Tineka? Ej, ta vam je skopuh, da mu ni para. Vsako leto mu prinese teta Ana polno košaro češenj. Pa mu recite za eno! O, kaj še, Tinek ne da od sebe nikoli nič.

Zdaj, ko je že čisto prava zima, mu je kupila mama lepe, snežno bele smuči, še bolj bele kot sneg sam. Zraven pa palice, ki se svetijo v zimskem soncu kot pravo srebro. Ravno prav, da so že počitnice. Tako je lahko Tinek že prvi dan stal vrh griča, v vsem sijaju. Smučati resda še ne zna, pa kaj bi to. Kar je tako zelo želel, je le dosegel. Vsi otroci so se zbrali okoli njega in kar niso se ga mogli dovolj nagledati.

„Joj, Tinek, tako lepih smuči pa res še nisem videla!" je vzkliknila Majda.

„Kako tudi!" se je važno odrezal Tinek. „Moja mama je kupila najlepše in lepših sedaj ni."

„Oh" in „ah" so vzklikali otroci, da je bilo Tineku kar prijetno okoli srca.

Najbolj pa ga je občudoval Tomaž. S Tinekom sta stanovala v isti hiši, zato sta bila najboljša prijatelja.

„Daj, Tinek, posodi mi malo smuči! Le toliko, da enkrat smuknem po hribu navzdol! Saj veš, da znam smučati. Rad te bom naučil, če boš hotel."

„Le kaj ti je padlo v glavo! Mama jih je kupila zame. Tebi, Tomaž, naj jih kupi tvoja mama. Smučati pa se naučim tudi brez tebe, saj to je čisto preprosto."

Tomaž ni na to nič odgovoril, le oči so se mu neprijetno ovlažile. Vedel je, da mu doma letos še ne morejo kupiti smuči. Štirje otroci so. Tinek pa je edinček. Prijel je vrvico svojih sank in se oddaljil od neljubeznivega prijatelja.

Tudi drugi otroci so bili užaljeni in razočarani. Alenka pa ni mogla biti tiho.

„Da te le ni sram! Še včeraj si se sankal na Tomažkovih sankah, danes pa si z njim tako grd. Tak prijatelj, tako tovarištvo, fej! Pustimo ga, otroci!"

In res, nikogar več ni bilo volja gledati važnega Tineka. Pa tudi če nimajo takih smuči! Sankati se je prav tako lepo. Gor in dol, to vam je promet. Hrib je v trenutku zaživel v pravem počitniškem veselju.

Le Tinek je še vedno stal vrh griča. Kaj naj stori? Zloben mraz mu je zlezel v končke prstov in ga prav neusmiljeno ščiplje. Seveda, gibati bi se moral. Da bi poizkusil s smučanjem sam? Raje ne.

Sinek Tinek ima smuči,
pa na njih samo stoji!

No, lepa reč! Sedaj ga bodo še dražili in se norčevali. Nak, tako ne gre več! Bo, kar bo. Tinek bo pokazal, koliko velja. Zapičil je palice globoko v sneg in — smuk — že je drsel v dolino. Toda, ojoj, kaj sedaj? Kako se ustaviti? Saj gre vedno hitreje, hitreje. Oči mu je veter napolnil s solzami, ničesar več ne vidi in... tresk, bum! Tinekov prvi smuk se je končal pri debelem kostanju. Lepe, nove smuči so zlomljene, njegov nos pa krvav.

In kot da to še ni dovolj, so skakali okoli njega vsi otroci in peli:

Sinek Tinek joče,
kaj le neki hoče?
O, poglejte njegov nos,
smučanju le ni bil kos!

Kakšna smola! Prav vse bi še šlo, če ne bi bilo Tineka tako zelo sram, da ni vedel, kako bi prišel čimprej do doma. Nekaj pa je Tinek le vedel: nikoli več ne bo skopuh — ne, Tinek bo odslej vedno tovariš.

Novo leto

Zažvrgolel
je poslednji ptiček
starega leta
svojo poslednjo
pesmico.
In
utihnil.
Kot bi pihnil,
je odletel
z našega okna
in se skril v zasnežen gozdiček
spominov.

Priletelo
je tristo petinšestdeset
novih ptičkov.
Vsak dan
bo eden od njih odletel
daleč,
daleč stran,
v enega izmed zasneženih
gozdičkov.
In bo drugi zapel
svojih štirindvajset
pesmic,
ki jih zna
na pamet.

Grem,
da jim nasujem
prosa.

Vezi prijateljstva

Lansko poletje je bilo v Vuzenici ob Dravi nekaj koroških mladincev. Udeležili so se likovne kolonije, ki jo je priredila temošnja šola. Stiki pa so tudi sedaj, več mesecev po zaključku te kolonije, še zelo živahni. O tem zgovorno priča tudi pismo, ki ga je na pragu novega leta ravnatelj šole v Vuzenici Lojze Gobec poslal Veri Inzko in ostalim mladim prijateljem na Koroškem. Takole piše:

Dragi mladi prijatelji!

Dolgo je že, odkar ste odšli iz Vuzenice. Vaše slovo je bilo le začasno in odsotnost le delna. Ostali ste med nami. Na prijetna doživetja z vami nas venomer spominjajo vaša dela, ki krasijo šolo in so njej v ponos. Spominja pa nas tudi vse tisto, kar ste pustili pri nas s svojo prisotnostjo, mladostno igrivostjo in šegavostjo. Vse to izpopolnjuje čas med zadnjim in prihodnjim srečanjem z vami.

Po vašem odhodu so prihajala pisma z izrazi zahvale. Morda ni prav, da nismo vsakomur posebej odgovorili. Prepričani smo, da nam niste zamerili, saj veste, koliko dela imamo. Vsakega pisma smo bili zelo veseli. Tudi s Slovenske prosvetne zveze so nam pisali. Seznanili so nas, da ste obnovili svoj „Dijaški glas" in da se ob njem združujete v literarnem ustvarjanju. Po pri nas pokazanem, vam na tem področju ne manjka dobrih sodelavcev. Mi bomo zelo veseli, če boste tudi nam poslali kakšen izvod. V tem bi se lahko tesneje povezali z našo „Mladostjo pod Pohorjem".

Mi budno spremljamo dogodke pri vas na Koroškem. Pri vsem tem smo vselej z vami. Prepričani smo, da boste vzdržali, saj je z vami ves pošten svet. Z vašim učenjem in drugimi dejavnostmi boste lahko največ pripomogli k skupni stvari. Dosegli boste največ, če boste čvrsto povezani v raznih dejavnostih.

Pred nami je novo leto 1974. Leto, polno pričakovanj, upov in nad. Želimo, da ne bi bilo tudi polno grenkobe in razočaranj. Na marsikaj verjetno ne bomo mogli neposredno vplivati. Vendar moramo storiti vse, da bi nam vsem bilo to leto res SREČNO.

Vse to vam želi in vas pozdravlja

vaš prijatelj
Lojze Gobec

Sol je bogastvo

Štefej je skušal priti do soli — pameti na zelo nenavadne načine. On, kot vsi Butalci neumnež, ni hotel ostati celo življenje tepec. Premišljeval je, kako bi si mogel pomagati.

Lepega dne je slišal modre besede imenitnega butalskega misleca doktorja Bombasta: „Čim več soli ima človek v glavi, tem bolje je zanj." Iz teh besed je zvenela rešitev problema. Štefej je bil vesel, kajti rešitev se je vrhu tega kazala še tako lahka.

Odslej se je vsak dan plazil v shrambo. Tja je hodil z veliko žlico, menda prav tako, kakršno dandanes uporabljamo pri jedi juhe. Iz dneva v dan je stopnjeval količino soli, ki jo je pojedel. Nato pa si je dnevno meril obseg glave, kajti sproti je hotel zapaziti vsak še tako majhen dorastek pameti. A vsa njegova vnema ni rodila sadov. Sol je šla običajno pot hrane, pot skozi želodec in črevo spet nazaj na svet.

Razočaran je iskal drugo možnost. Belil in belil si je glavo, a zaman. Glava je bila sicer razbeljena, a v njej je še vedno sedela edinole „butalska pamet". Nekega dne pa je slučajno zagledal velik siv lijak in veselo vzkliknil: „To je rešitev!"

Vzel je lijak, ki ga je mati uporabljala le tedaj, kadar je prišla sitna soseda s kanglo po mleko. Štefej je upal, da bo to pomagalo. Potisnil si je veliki sivi lijak na glavo in začel kidati sol v možgane ali v tisto, kar imajo Butalci pač v zgornjem predelu glave. Toda sol ni ostala v glavi, marveč se je usipala preko ušes, nosu in ust nazaj na tla.

Štefej je bil čisto potrt in se je že pripravljal na to, da bo do smrti ostal pravi, pristni butalski neumnež. Žalosten se je plazil okrog in njegova edina želja je bila smrt.

Toliko večje je bilo presenečenje, ko je nekoč slišal o čisto novem načinu, novi možnosti. Takoj je prosil očeta in mater, da bi smel iti k morju. Svojega pravega namena seveda ni povedal. S seboj je vzel velik močan sveder, s katerim si je ob morju izvrtal veliko luknjo v glavo in se nato vlegel v morje. Komaj in komaj je pričakoval, da bo prišlo veliko soli v njegovo glavo. Ležal je ves dopoldan in še popoldne, skoraj tja do noči v solnati morski vodi. A zaradi tega prav nič ni postal pametnejši.

Ta poraz mu je vzel še zadnje upanje. Ker pa Štefej ni hotel ostati neumnež še naprej, je napravil konec svojemu življenju.

Zgodba nas uči, da si sol — pamet moremo pridobiti le v šoli, s pridnostjo in marljivim učenjem.

Mohar Andrej

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

se zastrmel v von Görna. „Pritožili so se mi ljudje, ki prejemajo tovrstne grožnje..."

„Za položaj, ki nastaja, bo treba odgovornejših ljudi, ljudi brez predsodkov, sicer bomo izgubili vajeti iz rok," je dejal Perst in pogledal proti Wolfu. „Za marsikoga bi bilo koristneje, če bi čez noč pozabil nekatere svoje nazore. Čudni ljudje... Kolo časa jih bo zmečkalo kot žabo na cesti."

Wolf je razumel grožnje, ki so v tej ali oni obliki letele nanj. V poveljstvu so se ga izogibali kakor garjevega psa skoraj vsi, s katerimi je moral sodelovati. Poveljniku je uspelo, da ga je osamil ter izpostavil preziru in nezaupanju. Razširili so vest, da bo v kratkem premeščen. Zato je v zadnjem času povsem zanemaril fronto, vosovce in brigade ter se osredotočil na lastno obrambo.

Porogljivo je dejal poveljniku:

„Vem marsikaj, in za mnoge bi bilo bolje, če ne bi vedel... To so stvari, ki bi jih rad pozabil, pa se pozabiti ne dajo."

Von Görn je besno spregovoril:

„Takšnim, ki ne znajo pozabljati, je treba pomagati."

Wolf je napravil nagel besedni preokret, ki je von Görna zmedel.

„Prepričan sem, da vam bodo pomagali v kratkem, če česa ne boste zmogli."

„Kaj se vam sanja?" je pijano zarežal vanj buldoški obraz.

„Pomagali vam bodo uresničiti vaše zamisli, gospod major: kako ukrepati v spremenjenem položaju... V nekaj dneh se vrne general. Danes sem dobil njegovo pismo."

Wolf je malomarno potegnil cigaro in puhnil majorju v oči oblak dima. Beseda general pa je obvisela v zraku kakor dvignjen meč, kakor cev, naperjena v trebuh. Omrtvičila jih je in streznila.

17

Grožnje nasprotnikov so porodile v zavesti majorja Wolfa zle slutnje. Sivo dolgočasje novembrskega neba, s katerega se je dan za dnem usipal dež, je vsaj za nekaj časa ustavilo medsebojne napade. Ta kratki oddih je pomagal vsem, da so prišli do sape in preuredili bojne vrste.

Samo to so poročali majorju: v dolini Drage, kjer so pobijali in pokopavali talce, je bilo na vseh mrtvih dan grobišče zasuto z zelenjem in cvetjem; neka partizanska enota pa je prišla tja in je izstrelila častno salvo.

Major Wolf je od jutra do noči prečepel v uradu. Ni se dal motiti poveljniku, ki bi ga bil rad spravil k nevarnemu delu. V njem je slutil past — radi bi se ga znebili. Reševalo ga je generalovo pismo. Ta je zahteval od poveljstva, da mu major Wolf v najkrajšem času izdela analize, kakršnih razen njega ni sposoben izdelati nihče.

Lotte mu je zvesto pomagala in se zaskrbljeno ozirala v njegov mračni obraz, ki ga zlepa ni več spreletel smehljaj. Takšnega ni poznala. Osamljen je razmišljal o smislu in nesmislu svojega prizadevanja. Ujet med tisočero niti in vzvodov sistema, kateremu je pripadal, je moral opravljati, kar se mu je najmanj ljubilo in največkrat celo upiralo, tako vdano in vestno, kot je opravljalo svoje naloge na milijone ljudi. Te milijone je prezirljivo imenoval čredo, slepo čredo, ki jo za slepe cilje pehajo v klavnico, to grozno iznajdbo ponorele civilizacije, ki ne pozna višjih smislov obstoja človeštva, nikar da bi se ozirala na posameznika.

Njegova vera v tajno orožje, ki mu jo je podžigal general, je usihala kot voda v puščavskem pesku. Začel je resno razmišljati, kaj bo pomenil za narod in zanj osebno poraz v vojni, ki se je nezadržno bližal. Zaslutil je krvave pretrese in bil je v skrbeh za svoj lastni obstoj. V kratkem se bo moral opredeliti drugače. Toda pomislek, da je njegova preteklost že opredelitev za njegovo prihodnost in da mu omejuje svobodo, ga je navdala s strahom. Tok ga je nosil v poprečnost usode. V njej pa je razpadal njegov lastni načrt tako naglo, kot razpada riba na soncu.

Izgubljal je čvrsta tla pod nogami. Često so ga vznemirjale moreče sanje. Gonili so ga proti robu prepada, kjer se je boril z dvema človekoma brez obrazov. Nekajkrat sta ga zrinila z zidu. Padal je, padal, toda preden se je raztreščil se je vselej prebudil. Včasih je visel, pravzaprav lebdel v praznini prostora, z občutkom groze. Izginila je šele, ko je vstal in prižgal luč.

Iz previdnosti je hodil spat v hotel. Tu je bil obdan od zvestih ljudi, varno zastražen. Pes je ležal ob njegovi postelji in zalajal, če se je premaknila senca. Poleg vseh teh tegob je začutil, da izgublja živce. Mučila ga je nespečnost. Čeprav je pojedel mnogo uspavalnih tablet, ni mogel spati. V postelji je navadno pozno v noč prebiral Nietzscheja, da bi si našel novih moči.

Upiralo se mu je, da bi postal žrtev velikega cilja. Razmišljal je: življenje, ki ne pripada tebi samemu, ni življenje. Kot žrtveno jagnje čakaš, kdaj te bodo položili na oltar in ti odprli žilo... Zakaj? Da bi bili bogovi zadovoljni in svečeniki siti. Kaj naj napravi v tem položaju človek? Naj sam sebi laže? Ne! Splošnemu nasilju je treba postaviti nasproti svoj cilj: izogibati se smrti. Ni tako velikih idej, da bi bilo vredno zanje žrtvovati najmanjše življenje. Upor proti usodi bo njegova pot v svobodo. To si je postavil za novo vodilo. Sedaj jih razume: vsi, ki dan za dnem pridigajo o smrti in žrtvovanju, mislijo predvsem na tujo smrt; na svojo pa šele takrat, kadar jih drobec kovine v telesu spomni, da so prišli tudi sami na vrsto...

(Nadaljevanje v naslednji številki)

Zrezki s smetano

Stvar se je pričela povsem nedolžno. Ljudje, ki so bili včeraj pripotovali v zelenem VW in so si edini postavili šotor zunaj ob samotni obali, so Gili, hčerki krčmarja Manginija, ki jim je prinesla naročeno steklenico vina, podarili ilustriran časopis.

Mnogokaj najdeš v takem listu. Za vsakega je nekaj v njem, tako pravijo, torej prav gotovo tudi za nas, so menili ljudje iz vasi Carapelle.

Vsa brez sape zdrvi Gila po strmih stopnicah gostilne in skozi zastor, ki ga sestavlajo nizi steklenih biserčkov, v kuhinjo:

„Poglej si no to, mamina!"

Mamina odloži dolgo leseno žlico, s katero je ravno mešala polento, pazljivo premotri posnetke na obeh listih in vzdihne: „Kaj takega bi tudi jaz rada kdaj postavila na mizo."

Otroci prihrumijo — trije, pet, sedem — ogledujejo vso to krasoto in se čudijo: „Kaj se da vse to pojesti, mamina?"

Mangini, gospodar, se prikaže. Odrine otroka, se nagne preko lista in nekaj časa premika ustnice, kot bi moral nekaj pogoltniti, nato pa samo pljune v kot jedrce lešnika, ki ga je bil glodal.

„Dovolj ste zijali!" zakliče, vzame list, stopi z njim v točilnico in dvojno pisano stran skrbno pribije na steno.

Tega pa Mangini ne bi smel storiti. Kot leteči ogenj gre glas po vasi. „Že veste, kaj vse lahko pri Manginiju jeste? Poglejte si no njegov jedilni list. Vsi, ki ste lačni, pridite!" In kdo v Carapellu ne bi bil lačen? V tem od boga pozabljenem zaselku, najbednejšem, kar jih je v revni Apuliji.

Pa ti stojijo tu ljudje pred pestrobarvnimi slikami in se ne morejo, kot se to tako lepo pravi, do sitega nagledati. V tem primeru prav zares ne. Seveda, saj požirajo vse samo z očmi, ker se to, kar vidijo, drugače tudi ne da pogoltniti.

Sebastiano pa, natakar, ki je bil nekoč ladijski kuhar in je prišel daleč naokrog po svetu, pa še celo razume nekaj nemščine, vsaj kar se tiče kuhinjskih izrazov, ta pa razlaga ljudem s togim kazalcem sliko za sliko, vse, kar se vidi tu na steni — na način, kot so včasih na sejmih glumači razlagali slike, ki so prikazovale potek najhujših zločinov.

„Tu vidite, kako se delajo razne pečenke in zrezki! Predvsem zrezki v smetanovi omaki. Torej: vzameš telečje stegno, ga razrežeš v večje kose, soliš, popečeš v vroči masti in nato v isti kozici z vsemi mogočimi zelišči dušiš do mehkega; potem smetano dobro premešaš z moko in vkuhaš v omako. Dovolj tega. Tele druge smetanove zrezke napravimo na lovski način. Vzameš . . ."

Od slike do slike uživa Sebastiano v nasladnem opisovanju vseh teh čudovitih jedi. Moškim kruli po želodcih. Toda ne popustijo. Hočejo, da jim Sebastiano točno popiše vse slike prav do s slanino obloženih smetanovih zrezkov desno spodaj. Ženske pa —

„Proč s tem!" vpijejo ženske. Jasno, bojijo se, da njihovim možem, če bodo gledali toliko smetanovih zrezkov, vsakdanja polenta ne bo več teknila.

Zato skušajo ženske strgati dvojni list s stene. Mangini pa jim to prepreči. Sebastiano mora stati na straži pred sliko. Hrup, vpitje in krik zvabi še zadnje vaščane v gostilno in Sebastiano se spet lahko postavlja s svojim znanjem.

Toda ženske ne popustijo in se upirajo. Karabinjeri se prikažejo. Sebastiano jim mora slike po vrsti razložiti, podobno, se razume, kot je predpisano za ogled položaja na kraju samem.

Revčki karabinjeri! Kar na debelo se jim cedijo sline, saj vedo prav tako dobro kakor vsi drugi, kaj je lakota.

„Tole sliko moraš odstraniti, Mangini," zapovejo s strogim glasom, „saj pomeni javno pohujšanje."

„Pohujšanje?" vzkipi Mangini. „Od kdaj neki so zrezki s smetano pohujšljivi? Ali pa vam gre le za to, da samo mi ne bi smeli vedeti, kaj si tile Švabi lahko privoščijo?"

List ostane na steni in ljudstvo ostane v gostilni.

Lupiotti, imenovan „Rdeči motor", se prikaže in takoj zavoha, da mu stvar utegnen koristiti. „No, tu stojite in zijate, da vam bodo kmalu oči skočile iz jamic in si ližete ustnice — saj drugače žrete samo polento, uboge mrcine. Jaz pa vas vprašam: Kaj smo mi slabši ljudje kot oni, ki si kaj takega postavijo na mizo? Zakaj še mi ne bi imeli zrezkov s polento?"

Zadeva postaja politična. Kmalu bi bilo prišlo do izgredov. Tedaj pricaplja, majhen in neznaten, župnik fra Benedetta čez trg; s svojo drobno roko gre temu in onemu otroku čez lase, obstoji nekaj časa pred sliko in se s suhimi ustnicami milo nasmehne:

„Naj ima vsak na tem svetu, kar mu pripada," reče s spokojnim glasom. „Zatorej jim privoščite to, tem tujcem. Ne mislite pa, moji dragi, da bodo od tega, kar tu vidite, postali boljši. Telo pridobi, duša pa izgublja."

„Vrag vzemi dušo!" zakolne Lupiotti in na ves glas zavpije v prostor: „Zrezke s smetano za vse!"

Geslo užge. Od ust do ust se širi ta beseda skozi ves Carapelle. Toda Lupiotti ni mož, ki bi se zadovoljil s praznimi besedami, oziroma lepimi slikami. On je mož dejanj.

S sedmimi svojih najzvestejših pristašev se odpravi proti obali. Ravno pravi čas so prišli, zakaj Nemci so pravkar kosili.

Lupiotti spravi svoje tovariše v zasedo za zeleni volkswagen, sam pa se splazi k šotoru. Kar takoj se bo nekaj strašnega pripetilo. „Zrezki s smetano za vse!" — saj veste, kaj je „Rdeči motor" s tem mislil.

Do skrajnosti napeto čaka vseh sedem zvestih na dogovorjeno znamenje.

Lupiotti opreza okoli šotora do majave mizice, na kateri stoji kotliček iz aluminija. Previdno dvigne nos in vleče vase vonj, ki se širi iz kotlička.

Njegovi zvesti pajdaši drhtijo kot v vročici: Daj znak, Lupiotti! Kdaj boš dal znak? — Tedaj ga zagledajo in koj jim je jasno: mož je premagan.

„Nazaj, tovariši!" zapove z utrujeno kretnjo. In potem: „Veste, kaj imajo tujci na mizi? — Polento."

DOMISLICE

- **Ljubezen med narodi je rodila mnoge vojne, sovraštvo med narodi pa plačuje vojne dolgove.**
- **Jezik nima kosti, ampak kosti lomi.**
- **Na svetu ni dovolj ljudi, da bi ustregli enemu samemu človeku.**
- **Izkušnja je vsota naših razočaranj.**
- **Človek je dober, a ljudje so slabi.**
- **Pijemo na zdravje vsega, kar je zdravo in nezdravo, nikoli pa ne na zdravje samega zdravja.**
- **Heroizem naše generacije se kaže v premagovanju sedanjosti.**
- **Z jezikom se lahko dela vse, celo molči.**
- **Kolikor jezikov znaš, toliko žensk imaš.**
- **Izkušnja je otrok misli, misel pa je otrok akcije.**
- **Človeka, ki živi v temi, je zlahka navdušiti za svetle cilje.**
- **Vsak človek ima svojo lastno psiho, v katero se ne da videti, ker vse preveč gledamo v tisto, kar se ne da čutiti.**
- **Goli razum ob goli izprijenosti izgubi moralno vrednost.**
- **Kakor je učenje tujih jezikov lepo, tako je uporabljanje svojega lastnega jezika do skrajnih možnosti — dolžnost.**
- **Vsi ljudje so dobri, le nekateri vso dobroto nudijo samo sebi.**
- **Ne postajamo pametni od tega, kar smo slišali, temveč od tega, kar smo doživeli.**

Branje za tiste
ki imajo radi napete zgodbe

- Georges Simenon: **SENČNA LUTKA**
- Mary Roberts Rinehart: **NETOPIR**
- John B. West: **NEZMOTLJIVA PIŠTOLA**
- Ralf Allen: **NE VEŠ, KDO JE LEV!**
- Ruth Rendell: **NIČEVOST ZLEPA NE UMRE**
- Anthony Gilbert: **SKRIVNOST NEKE GOSPE**
- J. J. Marric: **GIDEONOVA JEZA**
- John Le Carre: **TELEFONSKI KLIC ZA MRTVECA**
- Julian Symons: **KOLESJE PRAVICE**
- Francis Dubridge: **PAPIRNATI ZMAJ**
- Winston Graham: **DETEKTIV PO SILI**
- Raymond Chandler: **BLODNJAK**
- James Hadley Chase: **POLOŽITE JO MED LILIJE**
- John Dickson Carr: **NORI KLOBUČAR**
- Rex Stout: **POLNOČNA ORHIDEJA**
- F. R. Lockridge: **NAJ POČIVA V MIRU**
- Evan Hunter: **SMEH Z JEZERA**
- Agatha Christie: **UMOR ROGERJA ACKROYDA**
- Fred Andreas: **DVOJNO ŽIVLJENJE**
- John Bingham: **DROBEC STRAHU**
- Ed McBain: **SMRT BREZ OBRAZA**
- Alan Hunter: **DRVIM PO SAMOTNI CESTI**
- Tad Raystone: **GRKINJA**
- H. Baldwin Taylor: **TRIUMVIRAT**

Vsak zvezek obsega 96 do 128 strani in stane samo 2.50 šil. Posamezne povesti dobite ali naročite v knjigarni

„NAŠA KNJIGA" CELOVEC WULFENGASSE

LASZLO TELEKI

Splošna želja

Lajoš Kaboca, direktor tovarne obutve „Čvrsta noga", je resno rekel svojemu glavnemu knjigovodji:

„Trdim, da še vedno capljamo v temi. Proizvajamo in proizvajamo, mečemo in mečemo iz tovarne čevlje, to je že res, hkrati pa nimamo pojma, kaj sploh žele naši potrošniki. Razvoj gre naglo svojo pot, človek bo vsak čas poletel na Mars, mi pa še vedno razpravljamo, kakšen opetek naj delamo našim čevljem, namesto da bi si zastavili vprašanje: kakšni naj bodo čevlji bodočnosti? Popolnoma smo se odtujili ljudskim množicam, zabubili smo se v svoje štiri stene, zunaj pa vse vre . . ."

Glavni knjigovodja se je globoko zamislil. Čez nekaj minut se mu je razsvetilo:

„Pa vprašajmo množice!"

„Kako?"

„Dajmo v vsak par čevljev vprašalno polo. Po odgovorih nam bo popolnoma jasno, kaj si žele potrošniki."

Čudovito zamisel so takoj uresničili. Vprašanja so sestavili izredno skrbno. Vmes so bila tudi takale: Ali ste zadovoljni z dosedanjo obliko čevljev? Ali želite, da čevlji škripljejo ali ne? Koga bi najraje brcnili z našimi čevlji? Želite čevlje spredaj koničaste ali odrezane? Kaj pričakujete od bodočih čevljev? Kakšne želje imate še?

V vsak čevelj so dali vprašalno polo in nestrpno čakali odgovore. Prišlo jih je toliko, da so morali takoj ustaviti proizvodnjo in premestiti vso delovno silo k obdelovanju odgovorov. To je trajalo nekaj let, toda končno si je bila uprava tovarne na jasnem o željah potrošnikov in je izsledke množične ankete tudi objavila.

Pokazalo se je, da so nekateri resno kritizirali tovarno zaradi starokopitnosti in zahtevali, naj spremenijo čevlje tako, da se bodo obuvali na primer čez glavo, kar drugod že zdavnaj izdelujejo. Spet drugi so bili mišljenja, naj vendar že začnejo izdelovati čevlje, s katerimi se človek ne bo utrudil, ampak naj ga s posebnim mehanizmom sami nosijo okoli. Nekateri so imeli predlog za čelje, ki bi jih bilo treba hraniti, pa spet za take, ki bi imeli manjšo centralno kurjavo za gretje nog, ali pa za tip čevljev, ki bi osvetljevali pot v noči z majhnimi žarometi. Nekaj gorečih prijateljev narave je zahtevalo, naj sploh nehajo izdelovati čevlje in naj se ljudstvo vrne v objem narave z bosimi nogami. „Nazaj v naravo!" je bila njihova parola, ki so jo tudi primerno utemeljili: bosa noga je mnogo bolj trpežna od vsakega boksa in ševroja.

Posamezniki so izrazili prepričanje, da je treba proizvajati bolj tesne čevlje, kajti trpljenje plemeniti človeka in bi bilo torej za mir na svetu najboljše, da bi vsi nosili najmanj dve številki manjše čevlje od normalnih. Nekateri so hoteli, naj izdelujejo brezšumne čevlje, medtem ko so drugi zahtevali ravno nasprotno. Zatrjevali so namreč, da brezšumni čevlji kvarijo človekov značaj, ker ga stalno spodbujajo k tatvini in drugim kriminalnim dejanjem. Vmes pa so bili tudi taki, ki so bili za popolno enakost in so predlagali, da bi izdelovali samo eno številko čevljev in skratka sploh čisto enake. Kar je dobro za enega, s tem naj bo zadovoljen tudi drugi. Neki nestrpni potrošnik je zahteval, naj na čevljih že kar v tovarni naredijo luknje, da ne bi bilo treba čakati mesec ali dva, da bodo podplati skozi. Tistih, ki so tožili, da so bili čevlji zaradi vprašalnih pol v njih zelo neudobni, skoraj ne bi omenili. Predlagali so, naj v bodoče dajo v čevlje namesto vprašalnih pol kar nekaj denarja, ker da bodo na ta način stiki med proizvajalcem in potrošnikom vsekakor mnogo prisrčnejši.

Direktor Lajoš Kaboca si je zadovoljno mel roke:

„Zdaj končno vsaj vemo, kaj bi radi naši potrošniki!"

M. ZOŠČENKO

Zasilna zavora

Vse je bilo v tem, da je Volodjka zvrnil kozarček preveč, sicer bi se ne odločil za takšno dejanje. Tik pred odhodom je pil vodko, ne da bi poprej kakorkoli pojedel, in tako se človeku zvrti v glavi, v prsih pa porode čudni občutki.

Potem je sedel na vlak in se začel napihovati; korenjak sem, ki si sme vse privoščiti, si je dejal, in četudi pridem pred sodišče, me bodo oprostili, ker imam pač neoporečno poreklo: dedek je bil pastir, mati pa kmetica.

Takole je gobezdal Volodjka, dokler mu eden izmed sopotnikov, snažno oblečen in z vato v ušesih, ni dejal: „Utihni vendar, sicer boš na prihodnji postaji zletel skozi vrata."

„Ne dotikaj se moje samozavesti," je prepaden vzkliknil Volodjka, „storiti smem vse, kar si poželim nič; se mi ne bo zgodilo."

Tedaj se je oglasil nekdo z modro čepico: „Razbij okno ali še bolje — zaustavi vlak, tukajle je zasilna zavora, le potegniti moraš za ročaj."

„Za kakšen ročaj? Jasneje govori."

„Za tale tu — tole je Westinghousova zavora. Zavrteti jo moraš z leve proti desni."

Mački z vato v ušesih je poskušal obrzdati pobudnika. Menil je, da se ne spodobi podtikati pijancu nespodobne zamisli. Toda Volodjka je medtem vstal in z vso močjo potegnil za ročaj zavore. Vsi so onemeli v strahu, zavladala je mrtvaška tišina, le ropotanje koles je postalo glasnejše, potem so nekateri planili s sedežev . . . Možakar z modro čepico je menil: „Vlak bo takoj obstal."

Volodjke se je očitno polotil strah, kajti dejal je: „Primite hujskača. Zapeljal me je in zato naj gre z menoj v zapor."

Toda vlak ni takoj obstal, kot so pričakovali.

„Potem ko potegnete za zavoro, ne more takoj obstati," je pojasnjeval zapeljivec. „Takole lahko vozi še nekaj kilometrov, in če so tračnice mokre — drsi še dalje."

In tako je vlak peljal dalje. Možakar z vato je izjavil: „Zavora očitno ni najboljše kakovosti."

Tedaj se je Volodjka pričel veseliti: „Mar nisem rekel, da se mi ne bo nič zgodilo? Mi zdaj verjamete?"

ŠPORTNI VESTNIK

● ZAHOMČANI OTVORILI SEZONO

Z nedeljskimi mladinskimi mednarodnimi skoki v ziljski vasici Zahomcu se je na Koroškem pričela zimska nordijska sezona. Tu se je zbrala vsa Avstrijska šolarska in mladinska skakalna elita, poleg te pa še izvrstna odprava iz sosednje Slovenije, ki je poskrbela za mednarodni značaj. Prireditev je bila zelo uspešna, tako v organizacijskem kot v športnem smislu. Zahomški prireditelji so vsekakor iz minimalnih snežnih razmer ustvarili za tekmovalce izvrstne pogoje. Ob navzočnosti predsednika Koroške smučarske zveze Aleksa Bildsteina, so se tekmovalci pomerili na 30-metrski skakalnici. Iz med 40 tekmovalcev iz Slovenije, Tirolskega, Predarlskega, Štajerske in Solnograškega so se mladi zahomški skakalci izvrstno odrezali in nakazali, da so pripravljeni tudi za težje naloge. V polju celotnega avstrijskega mladinskega kadra so vsekakor močno stopili v ospredje.

Rezultati: **mlajši šolarji:** 1. Sigi Godec (ŠD Zahomc) 25 m, 27,5 m, ocena 159,8; 2. Filip Millonig (ŠD Zahomc) 26 m, 27,5 m, 149,8; 3. Leon Bevce (Triglav) 24 m, 23 m, 147,4; 4. Peter Druml (ŠD Zahomc) 23 m, 24,5, 127,9; 5. Mihi Kaiser (ŠD Zahomc) 21 m, 24 m, 125,4; **starejši šolarji:** 1. Mathias Winkler (Gmünd) 27,5 m, 27,5 m, 166,7; 2. Erwin Oberwandling (Gmünd) 26 m, 27 m, 156,3; 3. Reini Kaiser (ŠD Zahomc) 26,5 m, 27,5 m, 156,0;
mlajši mladinci: 1. Franc Tršar (Logatec) 30,5 m, 31 m, 197,0; 2. Peter Berger (Beljak) 30 m, 31 m, 196,3; 3. August Groisig (Predarlska) 29 m, 29 m, 188,0; 7. Herbert Marzola (ŠD Zahomc) 29 m, 30 m, 182,0; 10. Andrej Millonig (ŠD Zahomc) 27 m, 28,5 m, 176,1; 12. Sigi Willmann (ŠD Zahomc) 28,5 m, 29,5 m, 173,0; **starejši mladinci:** 1. Horst Putzer (Tirolska) 31,5 m, 33 m, 200,0; 2. Mitja Turk (Logatec) 31 m, 32 m, 196,1; 3. Josef Gräbner (Tirolska) 30 m, 30 m, ocena manjka; 4. Vinko Tršar (Logatec); 5. Marko Brenkuš (Triglav Kranj); 6. Sigi Mörtl (ŠD Zahomc) 28,5 m, 27,5 m, 164,8 točke.

● SLAVJE NDR NA SKAKALNI TURNEJI

Pred enim tednom se je na skakalnici v Bischofshofenu končala 22. novoletna skakalna turneja „Intersport". Skakalna manifestacija štirih skakalnih prireditev, v Oberstdorfu, Garmisch-Partenkirchenu, Innsbrucku in Bischofshofenu, se je končala povsem po načrtu. Skakalci iz Nemške demokratične republike so ponovno odbili vse napade ostalih skakalnih držav, tokrat predvsem Švicarje. Skupni zmagovalec turneje je postal z velikim naskokom Hans Georg Aschenbach (NDR), ki je zmagal v Oberstdorfu in na prireditvi v Bischofshofenu. Njemu se je najbolj približal Švicar Walter Steiner, junak nekdanjih planiških poletov. Aschenbach je dosegel rekordno število točk 970,8, Steiner pa 927,5. Skupno tretje mesto je zasedel Bernd Eckstein iz Nemške demokratične republike (910,0), popolnoma novo ime med svetovnimi skakalci. Četrti je postal Hans Schmid (Švica, 909,8) pred Henryjem Glassom (NDR, 893,9). Kako močni so skakalci oz. NDR priča dejstvo, da so v prvi deseterici zasedli skupno 6 mest. Edina skakalca, ki sta nadvlado vzhodnonemških skakalcev skušala nekoliko prestreči, sta bila Švicarja Steiner in Schmid. Ker je pomenila „skakalna turneja za Novo leto" kot generalka za svetovno prvenstvo v Falunu na Švedskem, lahko stavimo na bralce vprašanje: kdo more Aschenbacha v sedanji formi ogrožati. Ker so na dosedanjih svetovnih prvenstvih med zmagovalci bili predvsem prvi na skakalni turneji, je treba favorite iskati med letošnjimi uvrščenimi.

Avstrijski skakalci so na letošnji skakalni turneji bili kar uspešni. V ospredje so se vrinili predvsem mlajši skakalci, njim na čelu Zahomčan Hanzi Wallner, ki je z 19. mestom postal najboljši avstrijski reprezentant. Na tekmovanjih je zasedel naslednja mesta: Oberstdorf 31. mesto, 195,1 točke, Garmisch-Partenkirchen 21. mesto, 216,2 točke, Innsbruck 12. mesto, 227,9 točke, Bischofshofen 28. mesto, 199,5 točke. Ostala Zahomčana Hanzi Millonig in Seppi Gratzer sta v skupnem seštevku zasedla mesti 49 in 69, kar je med približno 100 skakalci iz vsega sveta velik uspeh.

Mesta ostalih Avstrijcev: 26. Reinhold Bachler 822,1; 39. Rudi Wanner 785,9; 41. Walter Schwabl 781,2; 75. Anton Innauer 637,9 točke iz treh prireditev.

● SKAKALNA TURNEJA TREH DEŽEL

Letošnja tradicionalna skakalna turneja treh dežel Slovenije, Koroške in Furlanije-Julijske krajine se bo pričela danes, petek 11. januarja, na 70-metrski skakalnici v Trbižu. V soboto bo mednarodna prireditev prestopila na Koroško, kjer bo v Beljaku, v skakalnem centru Möltschach druga prireditev skakalne turneje. Zaključek skakalne turneje bo v nedeljo tvorila prireditev v Mariboru.

Skakalne turneje treh dežel se bodo udeležili tudi skakalci iz Zahomca Hanzi Wallner, Seppi Gratzer in Karl Schnabl, dočim bo Hanzi Millonig tekmoval 15. in 16. januarja na dveh prireditvah na olimpijski skakalnici v Sapporu na Japonskem.

● SLOVENSKA FIZKULTURNA ZVEZA V LJUBLJANI

Pretekli petek je bil v Ljubljani sestanek zastopnikov Zveze za telesno kulturo Slovenije in Slovenske fizkulturne zveze v Celovcu. Osrednji temi sestanka sta bili v prvi vrsti možnosti tesnega sodelovanja med Zvezo za telesno kulturo Slovenije in Slovenske fizkulturne zveze v Celovcu ter pomoč iz strani ostrešne športne organizacije v Sloveniji slovenskim športnim društvom na Koroškem. Srečanje v Ljubljani je bilo nekako nadaljevanje prvih razgovorov med obema organizacijama leta 1972.

Zastopniki Slovenske fizkulturne zveze so prišli v Ljubljano predvsem z namenom, da bi športnim zastopnikom iz Slovenije orisali probleme športnega delovanja na Koroškem, ki se nahaja ob pomanjkanju moralne in materialne podpore povsem ob začetku športnega udejstvovanja. Predsednik Fizkulturne zveze Danilo Prušnik, je med drugim tudi dejal, da je treba to začetno udejstvovanje podpirati in ga usmerjati. Sicer bi se zgodilo, kar je pri Slovencih na Koroškem na dnevnem redu, da vstopi „elita" slovenskih športnikov v večinske klube, ki jim nudi odskočno desko do vrhunskega športa. Edino izjemo tvori na Koroškem le ŠD Zahomc, katerega skakalci slovijo po svetu.

Ob koncu razgovorov so zastopniki najvišje slovenske športne organizacije ponudili pomoč pri vzgajanju kadrov, trenerjev v namiznem tenisu, nogometu in košarki in v dostopu k strokovnim tečajem. Pravtako bodo na razpolago slovenskim športnim društvom na Koroškem strokovni delavci, ki bodo v kratkih tečajih na Koroškem usmerjali in urili športno mladino. Zveza za telesno kulturo Slovenije pa bo v kratkem pripravila tudi sestanek zastopnikov Slovenske fizkulturne zveze in športnih organizacij s Tržaškega s slovenskimi proizvajalci športne opreme, ki naj bi tvorili ozadje ali fundament vsakega slovenskega športnega udejstvovanja. S tem bi postal zanimiv tudi nakup športne opreme, ker bi bil cenejši. Kakor je poudaril zastopnik ZTKS je za ta primer pripravljena pomoč tudi v nekem finančnem znesku. Po dogovoru z zastopniki iz Ljubljane je dana za Slovence na Koroškem tudi možnost študija na visoki šoli za telesno kulturo.

Taki razgovori in dejanja služijo vsekakor v veliko podporo slovenskemu športu na Koroškem. Razgovori se bodo v prihodnosti redneje vršili, tam pa se bodo reševali skupni problemi, kar naj bi koristilo odličnemu sodelovanju.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

DNEVNE ODDAJE: (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.05 Ljudske viže — 5.30 Kmetijska oddaja — 5.33 Ljudske viže — 5.40 Jutranja opažanja — 5.43 Pisane jutranje melodije — 6.00 Jutranja gimnastika — 6.35 Glasba in dobri nasveti — 6.45 Deželni razgled — 7.00 Glasbeni mozaik — 7.45 Lokalna poročila — 8.05 Godba na pihala — 8.15 Oddaja za ženo — 9.00 Za prijatelje stare glasbe — 10.05 Operetni koncert — 11.25 Oddaja za podeželje — 11.45 Za avtomobiliste — 13.05 Deželni razgledi — 13.30 Glasba po kosilu — 13.45 Slovenska oddaja — 15.30 Še vedno priljubljeno — 16.15 Ženska oddaja — 18.10 Odmev časa — 18.40 Šport — 18.45 Note in beležke — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda — 19.05 Zabeležite si — 19.35 Melodija in ritem — 20.05 Deželna poročila — 22.10 Šport iz vsega sveta.

SOBOTA, 12. 1.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.55 Glasbeni mozaik — 8.05 Družinski obzornik — 10.00 V žarišču — 10.45 Naša lepa domovina — 13.30 Lepi glasovi — priljubljene melodije — 14.00 Voščila — 15.15 Godba na pihala — 15.45 Zabavni koncert — 17.10 Pisano sobotno popoldne — 18.35 Mala solistična parada — 19.50 Note in beležke — 20.10 Radio Panonija — 21.00 Ljudski zabavni večer — 22.10 Šport — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 13. 1.: 6.10 Igra na orgle — 8.15 Kaj je novega? — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.10 Ogledalo mestnega gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 „Parti na silvestrovo" — 17.05 Ljudski koncert — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Deželni razgledi — 20.10 Avstrijska rallye — 21.15 Zadnja postaja Dunaj — 22.10 Šport.

PONEDELJEK, 14. 1.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.00 Šolske oddaje — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Novoletno petje v Maria Alm — 13.30 Na obisku pri koroških godbah na pihala — 14.30 Knjižni kotiček — 15.00 Komorna glasba — 17.10 Kaj radi slišimo — 17.52 Oddaja delavske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zveneči operetni vodič — 21.30 Iz avstrijskega glasbenega ustvarjanja — 22.10 Šport.

TOREK, 15. 1.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Ljudska oddaja — 13.30 Veselo zaigrano — 14.45 Ljudska izobrazba na Koroškem — 15.00 Ljudske vlže — 16.30 Za otroke — 17.10 Ne zaničujte mi mojstrov — 17.52 Oddaja kmetijske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zveneča alpska dežela — 21.10 Pogovor preko meje — 21.40 Veselo zaigrano — 22.10 Šport.

SREDA, 16. 1.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Lovska oddaja — 13.30 Na obisku pri koroških zborih — 15.00 Orgelska glasba iz Koroške — 17.10 V dunajski kavarni — 17.52 Oddaja sindikalne zveze — 18.00 Deželni razgledi — 19.35 Za prijatelja planin — 15.50 Note in beležke — 20.10 „Parti na silvestrovo" — 21.30 Zvezne dežele poročajo — 22.10 Šport.

ČETRTEK, 17. 1.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Ljudska glasba — 13.30 Zabeleženo na koroških cestah — 15.00 Komorna glasba — 17.10 Oddaja z Anneliese Rothenberger — 17.52 Oddaja združenja industrialcev — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Avstrijske godbe na pihala — 19.50 Note in beležke — 20.10 Koroška pratika — 21.00 Iz koroškega glasbenega življenja — 22.10 Šport — 22.30 „Zakaj verovati?"

PETEK, 18. 1.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Klavirska glasba — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Ljudska oddaja — 13.30 Veselo zaigrano — 14.45 Koroški avtorji — 16.30 Za otroke — 16.45 Otroški zbori — 17.10 Glasba za konec tedna — 17.52 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Robert Stolz dirigira — 19.50 Note in beležke — 20.10 Orkestrski koncert — 22.10 Šport.

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 12. 1.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 13. 1.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 14. 1.: 13.45 Informacije — Narodne pesmi — „Delo je bilo dan mojega življenja".

TOREK, 15. 1.: 9.30 Dežela ob Dravi — 13.45 Informacije — Športni mozaik — Otroci, poslušajte!

SREDA, 16. 1.: 13.45 Informacije — Po lovčevih stezah.

ČETRTEK, 17. 1.: 13.45 Informacije — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev.

PETEK, 18. 1.: 13.45 Informacije — Pri indijancih v Čilu.

RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 12. 1.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Studio za najdene skladbe — 10.15 Glasbeni drobiž od tu in tam — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.10 Melodije za opoldan — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.40 Pojo naši operni pevci — 16.00 „Vrtiljak" — 17.10 Klavir v ritmu — 17.20 Gremo v kino — 18.15 Dobimo se ob isti uri — 19.15 Z ansamblom Atija Sossa — 20.00 Radijski radar — 21.00 Večer s Plesnim orkestrom RTV Ljubljana — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 13. 1.: 6.50 Danes za vas — 8.07 Radijska igra za otroke — 8.52 Skladbe za mladino — 9.05 Še pomnite, tovariši . . . — 10.05 Koncert iz naših krajev — 11.15 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna galsba — 14.25 Melodije z velikimi zabavnimi orkestri — 15.05 Nedeljsko športno popoldne — 17.05 Nedeljska reportaža — 17.25 Popularne operne melodije — 18.00 Radijska igra za otroke: „Razbiti vrč" — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Zaplešite z nami — 23.15 Jazz za vse.

PONEDELJEK, 14. 1.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Pisana paleta lahke glasbe — 9.40 Izberite pesmico — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 S tujimi pihalnimi godbami — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Amaterski zbori pojo — 14.30 Voščila — 16.00 „Vrtiljak" — 17.10 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Lahka glasba slovenskih avtorjev — 19.15 S triom Jožeta Burnika — 20.00 „Ti in opera" — 22.15 Za ljubitelje jazza — 23.15 Popevke se vrstijo.

TOREK, 15. 1.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Poslušajmo najnovejše posnetke iz RTV Beograda in iz RTV Skopje — 10.15 Simfonični plesi na koncertnem odru — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 Z domačimi ansambli — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Ali jih poznate? — 14.40 „Na poti s kitaro" — 16.00 „Vrtiljak" — 17.10 Koncertni odor za domačina in gosta — 18.15 Z orkestrom Monte Carlo — 18.30 V torek nasvidenje! — 19.15 Z ansamblom Milana Ferleža — 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 20.30 Radijska igra — „Dan nima teže" — 21.20 Melodije v ritmu — 22.15 Od popevke do popevke — 23.15 Iz sodobne nizozemske glasbe.

SREDA, 16. 1.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Za mlade radovedneže — 9.25 Otroške igre — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.10 Znane melodije, znani orkestri — 13.15 Zabavna glasba — 14.30 Voščila — 15.40 Odskočna deska — 16.00 „Loto vrtiljak" — 17.10 Mednarodno tekmovanje amaterskih zborov — 18.15 S pop ansambli — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Simfonični koncert RTV Ljubljana — 22.15 S festivalov jazza — 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

ČETRTEK, 17. 1.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Iz glasbenih šol — 10.15 Po Talijinih poteh — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 Igrajo pihalne godbe — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Popoldne za mladi svet — 15.40 Blagoje Bersa: Sončne poljane — 16.00 „Vrtiljak" — 17.10 Popoldanski simfonični koncert — 18.15 S plesnim orkestrom RTV Ljubljana — 19.15 Z ansamblom Jožeta Kampiča — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Večer umetniške besede — 21.40 Glasbeni nokturno — 22.15 Samospevi ruskih klasikov — 23.00 V gosteh pri tujih radijskih postajah — 23.30 Popevke in plesni ritmi.

PETEK, 18. 1.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Jugoslovanska narodna glasba — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 Po domače — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Iz mladih gri — 14.30 Voščila — 15.35 Glasbeni intermezzo — 16.00 „Vrtiljak" — 17.10 Operni koncert — 19.15 Z ansamblom Dorka Škoberneta — 20.00 „Top-pops 15" — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Jazz pred polnočjo.

MIKLOVA ZALA NA PRIMSKOVEM PRI KRANJU

Prosvetaši na Primskovem pri Kranju so naštudirali Sket-Žižkovo Miklovo Zalo in jo bodo v nedeljo 13. januarja 1974 ponovno uprizorili ob 16. uri v Zadružnem domu na Primskovem. Predstava Miklove Zale bo gotovo privabila tudi obiskovalce iz bližnjih krajev Koroške.

Slovensko prosvetno društvo „Rož" v Št. Jakobu v Rožu vabi na Goldonijevo veseloigro

SLUGA DVEH GOSPODOV

v nedeljo 13. januarja 1974 ob 19.30 uri v farni dvorani v Št. Jakobu v Rožu. Gostuje farna mladina iz Žel. Kaple.

Prisrčno vabljeni!

Katoliško prosvetno društvo „Planina" v Selah vabi na Goldonijevo veseloigro

SLUGA DVEH GOSPODOV

v nedeljo 13. januarja 1974 ob 14. uri v farni dvorani v Selah. Gostuje farna mladina iz Železne Kaple.

Prisrčno vabljeni!

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 12. 1.: 15.30 Koncertna oddaja — 16.30 Mala hišica — 16.55 Gulp — 17.00 Klub seniorjev — 18.00 Jaz sem mnenja — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Novo v kulturi — 18.55 Dober večer želi Heinz Conrads — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 „Pregrešna vas", komedija — 21.50 Šport — 22.20 Čas v sliki — 22.25 Dvoboj v Diablu.

NEDELJA, 13. 1.: 12.25 Mednarodno smučarsko prvenstvo v smuku za dame — 16.00 Rdeči avtobus — 16.30 Kenguru Skipi — 16.55 O kolesu in kolesih — 17.25 Smučarska gimnastika — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Postranski poklic — 18.25 Povesti o Gustavu — 18.30 Prisma. Obzornik za sodobno ženo — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Šport — 20.15 Upor na Bountyju — 21.40 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 14. 11.: 12.25 Mednarodno smučarsko tekmovanje v veleslalomu za dame — 18.00 Donavske povesti — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Stan Laurel in Oliver Hardy — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 „Dvojica" — 21.05 „Red" — 21.15 Telešport — 22.15 Čas v sliki.

TOREK, 15. 1.: 18.00 Angleščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 „Trpljenje pri izbiri" — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Svet knjige — 21.00 Čas češenj je mimo — 22.20 Čas v sliki.

SREDA, 16. 1.: 10.00 Šolska oddaja — 10.30 V gosteh pri Franzu Tumlerju — 11.00 Tveganje — 12.40 Telešport — 16.30 Kristalna palača — 12.10 Za mladino — 17.35 Gulp — 17.40 Antene. Mednarodni obzornik za mladino — 18.00 Francoščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Televizijska kuhinja — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Televizijska igra — 21.40 Dunaj 1900 — 22.30 Čas v sliki.

ČETRTEK, 17. 1.: 10.00 Šolska oddaja — 10.30 5000 let egipčanske kulture — 18.00 Italijanščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Športni mozaik — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Kriminalka o lepi vdovi — 22.05 Čas v sliki.

PETEK, 18. 1.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Kriminalka o lepi vdovi — 18.00 Ostani zdrav — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Zaljubljen v čarovnico — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Onedinova linija — 21.10 Odkrito povedano — 22.10 Čas v sliki — 22.15 Ljubezen v štirih dimenzijah.

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 12. 1.: 16.50 Onedinova linija — 17.40 Vesoljska ladja Enterprise — 18.30 Sosedov slučaj — 18.55 Glasbena poročila — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Klovni — 21.40 Čas v sliki.

NEDELJA, 13. 1.: 18.00 Tedenski obzornik — 18.30 Prerezi — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Novo v kulturi — 20.10 Vzgoja — 20.15 Ali spoznate melodijo? — 21.00 Impulzi — 21.50 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 14. 1.: 18.30 Rdeči avtobus — 19.00 Otroci doraščajo — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Pogovor — 21.05 Dva kratka avstrijska filma — 21.40 Telereprize.

TOREK, 15. 1.: 18.30 Nova matematika — 19.00 Morska biologija — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport 20.09 Vzgoja — 20.15 Ruski ljudski zbor iz Omska — 21.00 Enaindvajset — 21.45 Telereprize.

SREDA, 16. 1.: 18.30 Elektronske reakcije — 19.00 Magnetični kabinet — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Gala de l'union des Artistes — 21.45 Telereprize.

ČETRTEK, 17. 1.: 18.30 Kaj je pisava? — 19.00 Kontakt — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Gustav Mahler: 4. simfonija — 21.15 Dokumentarni film o narkomanih — 22.25 Telereprize.

PETEK, 18. 1.: 18.30 Montafon — 19.00 Zgodbe v slikah — 20.00 Za konec tedna — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 „Mladi nemški film": Veliki sivoplavi ptič — 21.45 Telereprize.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.